

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”
(Institutul de Științe ale Educației, absorbit în conformitate cu HG nr. 485 din 13.07.2022)

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 316.613+378(043.2)

ILICIEV MAXIM

**PARTICULARITĂȚI ALE INTELIGENȚEI SOCIALE LA STUDENȚI
DIN PERSPECTIVA PROFILULUI PROFESIONAL DE
PERSONALITATE**

511.03 – PSIHLOGIE SOCIALĂ

**Rezumat științific
al tezei de doctor în psihologie**

CHIȘINĂU, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Sectorului Psihologie al
Institutului de Științe ale Educației (absorbit în conformitate cu HG nr. 485 din
13.07.2022)

Conducător științific: PALADI Oxana, doctor habilitat în psihologie, conferențiar
universitar

Referenți oficiali:

1. **ȘLEAHTIȚCHI Mihail**, doctor habilitat în psihologie, conferențiar universitar
2. **COJOCARU Natalia**, doctor în psihologie, conferențiar universitar

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. **RACU Jana**, *președinte*, doctor habilitat în psihologie, profesor universitar
2. **CERLAT Raisa**, *secretar științific*, doctor în psihologie, conferențiar universitar
3. **GLAVAN Aurelia**, doctor habilitat în psihologie, conferențiar universitar
4. **BOROZAN Maia**, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar
5. **POTÂNG Angela**, doctor în psihologie, conferențiar universitar
6. **GONȚA Victoria**, doctor în psihologie, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la **27 iunie 2023, ora 10⁰⁰**, în ședința Consiliului Științific
Specializat **D 511.03-23-19** din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion
Creangă” din Chișinău (Institutul de Științe ale Educației, absorbit în conformitate
cu HG nr. 485 din 13.07.2022), mun. Chișinău, str. Ion Creangă, nr. 1, bloc 2, Sala
Senatului.

Teza de doctor și rezumatul științific pot fi consultate la biblioteca Universității
Pedagogice de Stat „Ion Creangă” și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul științific a fost expediat la 26.05.2023.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat _____ **CERLAT Raisa**
doctor în psihologie, conferențiar universitar

Conducător științific _____ **PALADI Oxana**
doctor habilitat în psihologie, conferențiar universitar

Autor _____ **ILICCIEV Maxim**

© **ILICCIEV Maxim, 2023**

CUPRINS

1. Lista abrevierilor.....	3
2. Repere conceptuale ale cercetării.....	4
3. Conținutul tezei.....	8
4. Concluzii generale și recomandări.....	24
5. Bibliografie.....	27
6. Lista publicațiilor autorului la tema tezei.....	31
7. Adnotare (în română, rusă și engleză).....	32

LISTA ABREVIERILOR

IQ Social – Bateria de teste de inteligență socială
IQ_social_1 – testul 1 „Povestiri de încheiat” – factorul de cunoaștere a comportamentului
IQ_social_2 – testul 2 „Grupurile de expresii” – factorul de cunoaștere a claselor de comportament
IQ_social_3 – testul 3 „Expresii verbale” – cunoașterea transformărilor comportamentale
IQ_social_4 – testul 4 „Povestiri de completat” – factorul de cunoaștere a sistemelor comportamentale
IQ_social_total – „notă compozită” – reprezintă nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale
16PF (16PF) – Testul de personalitate Cattell, Forma C
16PF_MD – scala *Autoapreciere adecvată*
16PF_A – scala *Extravertit – Rezervat*
16PF_B – scala *Inteligența*
16PF_C – scala *Instabilitate emoțională – Stabilitate emoțională*
16PF_E – scala *Supunere – Dominare*
16PF_F – scala *Reținere – Expansivitate*
16PF_G – scala *Forța eu-lui/supunerea sentimentelor – Normativarea înaltă a comportamentului*
16PF_H – scala *Prudență – Îndrăzneală*
16PF_I – scala *Duritate – Tandrețe*
16PF_L – scala *Încrezător – Bănuitor*
16PF_M – scala *Practic – Inventiv*
16PF_N – scala *Direct – Ascuns*
16PF_O – scala *Încredere în sine – Anxietate*
16PF_Q1 – scala *Conservator – Radical*
16PF_Q2 – scala *Dependent de grup – Independență*
16PF_Q3 – scala *Autocontrol înalt – Autocontrol scăzut*
16PF_Q4 – scala *Destins – Tensionat*
PPP – Profil profesional de personalitate
USC – Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
FDAP – Facultatea Drept și Administrație Publică
FEIȘA – Facultatea Economie, Inginerie și Științe aplicate
FȘUP – Facultatea de Științe Umaniste și Pedagogice

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. În prezent, cercetările privind dezvoltarea abilităților sociale sunt foarte actuale, fiind strâns legate de problemele practice și cerințele învățământului modern, cauza fiind necesitatea pregătirii absolvenților, instituțiilor superioare, pentru viața și activitatea profesională, în condiții economice noi, deoarece realitatea socială devine din ce în ce mai complexă, numărul contactelor sociale între oameni se mărește considerabil, cu implicații majore asupra diverselor categorii ale vieții precum – avansarea în carieră, dezvoltarea profesională și personală etc. Eficiența activității profesionale depinde nu numai de calificare și de profesionalism, dar și de capacitatea de a stabili relații sigure, puternice și constructive cu o mulțime de oameni [4].

Făcând referire direct la temă, argumentul de bază se axează pe reglementările Codului Educației al Republicii Moldova și perspectivele Strategiei „Educația 2030” și se rezumă la faptul că inteligența socială vizează abilități specifice de interacțiune socială a persoanelor, care, la rândul lor, sunt actorii acestei interacțiuni, întotdeauna diferiți din cauza principiului individualității, ce se rezumă la producerea unor anumite comportamente, pe care le consideră dezirabile, adică în concordanță cu felul de a percepe realitatea sau, mai corect spus, a tipului lor de personalitate. Confruntându-se cu unele dificultăți de interacțiune, la etapa de trecere spre o viață independentă, tinerii simt necesitatea de a oferi un sens experiențelor personale, fapt pentru care au nevoie și de ajutorul pedagogilor. Actualmente, instituțiile de învățământ oferă o multitudine de posibilități pentru a obține diverse cunoștințe de natură profesională, fără a se concentra pe probleme grave în comunicare, în cazul majorității studenților. Umanizarea procesului de instruire și educație este strâns legată de creșterea numărului de discipline, subiectul cărora este individul și societatea, dar obținerea cunoștințelor de orientare practică, despre propria lor persoană și despre alți indivizi, este posibilă doar în cazul când instituția de învățământ superior prestează cursuri și programe educaționale speciale, utilizând metode interactive de învățare. În contextul respectiv, de o importanță majoră sunt documentele care actualmente trasează politicile educaționale în scopul optimizării formării intelectuale și profesionale a cetățenilor [13; 14].

Integralitatea studiului fenomenului formării personal-profesionale, în condițiile învățământului superior, ca sarcină acmeologică, poate fi atinsă dacă această formare va fi percepută ca o formă de manifestare a auto-organizării umane, ca o integrare a sistemului psihologic. Inteligența socială capătă conotația unei calități profesionale relevante și necesare oricărei persoane care tinde spre o activitate profesională și publică de succes [10].

Astfel, ne referim la situația de criză ce s-a instaurat, practic, pe toate palierele sociale, cu implicații și consecințe multiple, rareori favorabile pentru indivizi și adaptarea socială a acestora. În condițiile actualului mediu social, în continuă schimbare, oricine își dorește să găsească un loc potrivit în cadrul societății căreia îi aparține, un loc unde va putea demonstra și unde îi va fi valorificat potențialul, unde se va simți apreciat, securizat, unde își va putea continua evoluția psihosocială plină de satisfacții personale [4]. Continuând șirul logic al gândurilor, ne propunem să cercetăm tinerii din cadrul învățământului superior, ca ultima și una din cele mai importante

etape în procesul dobândirii de către student, viitor tânăr specialist, a statutului de membru activ al societății.

Încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale, zonale ale colectivului de cercetare și în context inter- și transdisciplinar, prezentarea rezultatelor cercetărilor anterioare. În literatura de specialitate, este pe larg descris conceptul de *inteligență*, atât de cercetătorii internaționali – Stern W., Binet A., Wagner R., Fancher R., Flynn J., Elkind D., Spearman C, Flavell J. etc. [1; 6], cât și de cercetătorii naționali – Bolboceanu A. [2], Cojocaru-Borozan M. [3], Losîi E. [7], Rusu E. [12], Zagaievschi C. [15] etc.

Importanța temei propuse spre cercetare se explică prin faptul că *inteligenta socială*, ca obiect de cercetare în domeniul psihosocial, este, în esență, un fenomen nou și puțin investigat. Deși, inteligența socială constituie un aspect greu de cercetat din punct de vedere operațional, așa cum demonstrează cercetătorii, totuși, este unanim acceptată concluzia că aceasta denotă un rol important în formarea propriului concept referitor la inteligență. Preponderent, ideile convenționale elaborate de Wechsler D. [34], Riggio R. [29], Rimé B. [11], Lee J. și Wong C. [26], Hein S. [23], Sternberg R. [31], Thurstone L.L. [33], Zhang L. [35] etc. despre inteligența socială, care pun accent pe aptitudini precum gândirea de tip social sau măiestria de a căpăta reguli, convenții și legi care coordonează un comportament adecvat în cadrul circumstanțelor sociale, mișcarea de gândire socială și priceperi interpersonale, se reduc la tipul respectiv de inteligență, cu care au racordări reciproce.

Totuși, pentru a ajunge la concluzii mai sigure, în legătură cu diversitatea aspectelor inteligenței sociale referitoare la structura, funcțiile și conceptele corelate, au fost analizate o serie de investigații realizate de următorii cercetători: Thorndike R.L. [32], Gardner H. [21], Guilford J. și O'Sullivan M. [22], Schneider R., Ackerman P. și Kanfer R. [30], Marlow H.A. [27] etc.

Un număr mare de studii realizate de: Keating D.P. [25], Ford M. și Tisak M. [20], Jones K. și Day J.D. [24], Mugny G. și Doise W. [28], Das J.P. [17], Чеснокова С.А. [58], Гудзь Е., Медведев В.П. [41], Рахманкулова С. [55], Кудинова И. [45], Нисман О. [52], Лушпаева И., Павлова О. [48], Клещева Т. [44], Петрова Д.А. [53] etc., sunt dedicate problematicii caracteristicilor intelectuale și de personalitate, în contextul mediului educațional, condiție în cadrul căreia se formează primele planificări ale vieții, se determină gradul de conștientizare a activităților sale, formarea abilităților de comunicare eficientă și stabilirea cercului de prieteni. Dezvoltarea intelectuală și formarea personalității, în cadrul situației menționate, devine un proces conștient.

În plan național, dintre cercetătorii psihologi care au pus accent pe studierea inteligenței sociale, poate fi evidențiată I. Platon [9], care și-a concentrat cercetările pe determinarea nivelului de dezvoltare a inteligenței sociale la începutul adolescenței, studiind caracteristicile inteligenței sociale în dependență de tipul de familie, gen, climatul psihologic al tinerilor în cadrul familiei, precum și relația de interdependență cu factorii de personalitate și, în final, determinarea condițiilor psihologice pentru dezvoltarea inteligenței sociale a adolescenților.

Problema cercetării este condiționată de analiza particularităților dezvoltării inteligenței sociale la studenți cu diferite profiluri profesionale de personalitate, care

determină gradul de înțelegere adecvată a celorlalți și gradul de interacțiune eficientă cu acestea, iar, în consecință, elaborarea unui program de dezvoltare a inteligenței sociale la studenții ce manifestă multiple dificultăți în procesul de interacțiune cu ceilalți oameni.

Luând în considerație semnificația teoretică și practică a inteligenței sociale, specificul psihosocial al unor particularități ale inteligenței sociale a studenților, din perspectiva profilului profesional de personalitate, care nu și-a găsit încă justificarea științifică corespunzătoare în spațiul socio-cultural național, oferă posibilitatea de a formula **problema cercetării**. Analiza teoretică a inteligenței sociale, ca una dintre componentele dominante a vieții și activității profesionale, ce condiționează diminuarea multiplelor dificultăți de interacțiune socială în mediul de formare profesională, este un concept lipsit de o definiție concretă, lipsit de unanimitate în privința structurii, factorilor și etapelor de formare. De asemenea, sunt lacunare datele cu privire la dezvoltarea inteligenței sociale, din perspectiva profilurilor profesionale de personalitate, iar lipsa studiilor reprezentative în Republica Moldova referitoare la tema propusă justifică necesitatea cercetărilor științifice privind inteligența socială.

Scopul cercetării: stabilirea particularităților dezvoltării inteligenței sociale, din perspectiva profilului profesional de personalitate al studenților; elaborarea și implementarea programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți.

Obiectivele cercetării:

1. determinarea reperelor teoretice privind conceptualizarea inteligenței sociale și a profilului profesional al personalității;
2. stabilirea nivelelor de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți;
3. stabilirea relațiilor dintre inteligența socială și profilul profesional de personalitate la studenți;
4. elucidarea profilului profesional al personalității studenților;
5. elaborarea, implementarea și validarea experimentală a *Programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți*.

Ipoteza de cercetare: Presupunem că profilul profesional de personalitate al studenților este determinat de particularitățile de dezvoltare ale inteligenței sociale, astfel, prin implementarea unui program psihologic, poate fi dezvoltată inteligența socială la studenți.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese, rezultă din scopul, ipoteza și obiectivele cercetării, fiind compusă din: **metode teoretice** (analiza teoretică a literaturii științifice în domeniile: psihologie, filosofie și pedagogie; analiza conceptuală a disertațiilor, articolelor și monografiilor la tematica propusă; metoda ipotetico-deductivă pentru interpretarea cantitativă și calitativă a rezultatelor cercetării); **metode empirice** (*Test de inteligență socială Guilford O'Sullivan*, versiune adaptată după Михайлова Е.С.) [51]; *Test 16PF* (autor R.B. Cattell, 1950, Institute for Personality and Ability Testing, Ediția franceză: Editura Centrului de Psihologie, aplicată, adaptată de C. Cotor, A. Jula și C. Zahirnic, 1972) [8]; *Ancheta cu stimuli verbali (Indicatorii inteligenței sociale, conform testului Guilford-O'Sullivan)* [51]; *Ancheta pentru dificultățile de interacțiune a studenților* [41]; **metode statistice** pentru verificarea ipotezei cercetării (*Programul SPSS – 20*): coeficientul de corelație Spearman; *Testul t* pentru două eșantioane perechi (Paired-

Samples T-Test); *testul U* Mann-Whitney pentru eșantioane independente; testul Wilcoxon pentru compararea valorilor distribuțiilor obținute în urma măsurării inițiale și finale.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor cercetării constau în oferirea unui studiu comparativ-experimental a particularităților inteligenței sociale la studenți, din perspectiva profilului profesional de personalitate, luând în calcul genul, anul de studii și domeniul de formare profesională ca factori psihosociali cercetați; fundamentarea teoretică a componentelor de bază ale conceptului de inteligență socială a studenților și manifestările specifice ale acestor componente, la reprezentanții diferitelor profiluri profesionale de personalitate; elaborarea unei definiții complexe a inteligenței sociale; identificarea diferențelor dintre nivelele de inteligență socială; elaborarea modelului explicativ al profilului profesional de personalitate al studenților formați în cadrul domeniilor generale de studii, raportat la nivelul de dezvoltare a inteligenței sociale; elaborarea modelului explicativ al inteligenței sociale la studenți, din perspectiva factorilor de personalitate; elaborarea modelului integrativ al formării profilului profesional de personalitate, din perspectiva inteligenței sociale; elaborarea unui program psihologic de intervenție pentru dezvoltarea nivelului de inteligență socială a studenților.

Rezultatele obținute, care contribuie la soluționarea problemei științifice importante, vizează stabilirea particularităților dezvoltării inteligenței sociale a studenților în dependență de gen, an de studii, domeniul de formare profesională; elaborarea modelelor explicative ale profilurilor profesionale de personalitate la studenți, din perspectiva nivelelor de dezvoltare a inteligenței sociale; implementarea și valorificarea experimentală a *Programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale* la studenții cu diferite profiluri profesionale de personalitate, ce ar conduce la diminuarea multiplelor dificultăți de interacțiune socială în mediul de formare profesională.

Semnificația teoretică. Rezultatele obținute au permis formarea unei viziuni științifice complexe pentru conceptele de *inteligență socială*, cu formularea unei definiții, și *profil profesional de personalitate*. Totodată, au fost determinate orientările de personalitate caracteristice formării și dezvoltării inteligenței sociale, care presupun formarea profesională a viitorilor specialiști capabili să recunoască condițiile și să interacționeze în mod eficient cu ceilalți.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în elaborarea metodologiei de diagnosticare a inteligenței sociale și a profilului de personalitate la studenți; elaborarea modelului explicativ al profilului profesional de personalitate al studenților formați în cadrul domeniilor generale de studii, raportat la nivelul de dezvoltare a inteligenței sociale; elaborarea modelului explicativ al inteligenței sociale la studenți, din perspectiva factorilor de personalitate; elaborarea modelului integrativ al formării profilului profesional de personalitate, din perspectiva inteligenței sociale; elaborarea unui program psihologic de intervenție pentru dezvoltarea nivelului de inteligență socială a studenților. Datele experimentale vor fi utile cercetătorilor, psihologilor, cadrelor didactice și de conducere, adolescenților, părinților etc., inclusiv pentru eficientizarea și îmbunătățirea procesului de învățământ, prin utilizarea cunoștințelor despre interacțiunea socială.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată în cadrul proiectelor, conferințelor, simpoziunelor științifice naționale și internaționale; în activitatea didactică de formare a studenților la specialitățile *Psihopedagogie și pedagogie socială* și *Pedagogie în învățământul primar și pedagogie preșcolară* din cadrul Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul; în cadrul activităților realizate cu cadrele didactice și de conducere din sistemul educațional (USC).

Publicații la tema tezei. Conținutul de bază al cercetării este prezentat în **13 lucrări științifice** publicate: articole în reviste și materialele conferințelor științifice naționale și internaționale.

Volumul și structura tezei. Teza de doctor cuprinde: adnotări în limbile română, rusă și engleză, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 194 titluri, 8 anexe, 145 pagini de text de bază, 16 figuri și 24 tabele.

Cuvinte-cheie: inteligență, inteligență socială, inteligențe multiple, personalitate, profil de personalitate, profil profesional de personalitate, studenți.

CONȚINUTUL TEZEI

În Introducere se argumentează actualitatea și importanța temei de cercetare, problema științifică soluționată, sunt formulate scopul și obiectivele investigației, ipoteza cercetării, sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese, noutatea și originalitatea științifică, rezultatele obținute, care contribuie la soluționarea problemei științifice importante, semnificația teoretică, valoarea aplicativă a cercetării, urmate de prezentarea implementării rezultatelor științifice și sumarul compartimentelor tezei.

În Capitolul 1 - Repere teoretice privind inteligența socială și profilul profesional de personalitate al studenților, este realizat un scurt istoric al evoluției conceptului de inteligență socială. Sunt definite conceptele de inteligență socială și personalitate. Se prezintă clasificarea tipurilor de inteligență, modelelor teoretico-descriptive ale inteligenței sociale și ale abordărilor teoretice ale personalității. Sunt trecute în revistă cercetările științifico-practice realizate de specialiștii în domeniu, cu referire la profilul profesional de personalitate.

Succesul sau eficacitatea în diverse activități, destul de des, sunt asociate cu nivelul de dezvoltare a inteligenței sau a abilităților generale. În mod tradițional, inteligența este percepută ca o trăsătură de personalitate relativ stabilă, care se dezvoltă în contextul interacțiunii dintre ereditate și mediu [18; 37; 38; 39; 40; 42; 46; 50; 55; 57].

Una dintre primele definiții ale conceptului de inteligență aparține renumitului W. Stern, care tratează drept o capacitate generală de adaptare a acesteia la condițiile schimbătoare ale mediului. Adaptabilitatea se rezumă la soluționarea unor sarcini vitale prin intermediul inteligenței, fapt ce are loc în baza activității obiectuale la nivel mental în momentul în care conștiința domină inconștientul. Astfel, procesul de soluționare a problemelor poate fi realizat în lipsa unor modele externe de ordin comportamental. Indicatorul comportamentului inteligent nu constă în convertirea mediului, ci în descoperirea oportunităților posibile de adaptare a individului în contextul mediului dat [32; 36; 43; 47; 49].

Analiza minuțioasă a literaturii de specialitate permite să constatăm utilizarea a

mai multor feluri de abordări empirice, destinate studiului inteligenței sociale. Astfel, vom trata următoarele abordări: ideografice, psihometrice și teoriile implicite.

- I. Adepții abordării psihometrice afirmă că performanțele și reușita individului, în procesul de realizare a sarcinilor corelate domeniului inteligenței sociale, pot fi supuse proceselor evaluativ-comparative și de cuantificare, iar obiectul acestora constituie judecata în cadrul situațiilor de natură socială și perceperea stărilor psihice ale interlocutorului.
- II. Adepții abordării ideografice afirmă că scopul acesteia nu se axează pe ideea măsurării și cuantificării inteligenței sociale, posedată de o persoană și raportată la standarde și cadrul normativ, ci mai degrabă pe încercarea de a intra în esența structurilor și proceselor mentale, primordiale procesului de formare și construire a personalității umane, precum și a modului de interconexiune cu celelalte structuri distincte în cadrul vieții oamenilor.
- III. Adepții abordării empirice, dedicată conceptului de inteligență socială, au calificat-o drept o viziune de natură teoretică implicită [16].

Factorul unificator, al ansamblului definițiilor elaborate, se referă la faptul că inteligența socială exprimă perceperea sau ansamblul cunoștințelor necesare unei persoane, în vederea eficientizării și creșterii gradului de confort, atât pentru sine, cât și pentru ceilalți, a unei activități realizate în cadrul domeniului social al vieții. Astfel, în cadrul cercetării date, ne-am axat pe studiul particularităților inteligenței sociale, din perspectiva profilului profesional al personalității, și nu pe demonstrarea existenței acesteia.

Luând în calcul cele prezentate anterior, am considerat necesară formularea unei definiții proprii a conceptului de inteligență socială, unde *inteligența socială, abordată din perspectiva valorificării domeniului de formare profesională, care la rândul lor sunt actorii acestei interacțiuni, se referă la abilitățile specifice de interacțiune socială a specialiștilor formați sau aflați în procesul de formare, ce îndeplinește, paralel, rolul sursei și mijlocului de producere, ce se rezumă la formarea cognițiilor, atitudinilor și comportamentelor dezirabile, ce valorifică potențialul său socio-profesional, adică în concordanță cu propriul profil profesional de personalitate.*

Într-o metanaliză, realizată în 1997 de către P. Ackerman și N. Heggestad, s-a constatat o creștere a interesului față de legătura dintre personalitate și inteligență. În 1971, H. Eysenck, avansează ideea unei posibile legături între anumite dimensiuni ale personalității și scorurile obținute de 396 de subiecți la matricele progresive Raven.

Bazându-se însă pe ipoteze teoretice diferite, S. Robinson inițiază o serie de studii în care a constatat existența unei relații pozitive între dimensiunile personalității și reușita subiecților în diferite sarcini cognitive.

H. Eysenck era de acord cu R. Cattell asupra faptului că inteligența reprezintă un aspect al personalității cu predispoziție genetică; dacă și Extraversiunea și Nevrotismul au un puternic fundament genetic, atunci se ridică întrebarea care e relația dintre aceste aspecte ale personalității (E-I, N și Inteligență)?

Studiul inteligenței, în opinia lui H. Eysenck, poate fi realizat pe baza mai multor niveluri: inteligența biologică, inteligența psihometrică, inteligența psihosocială, prezentate în figura 1.1.

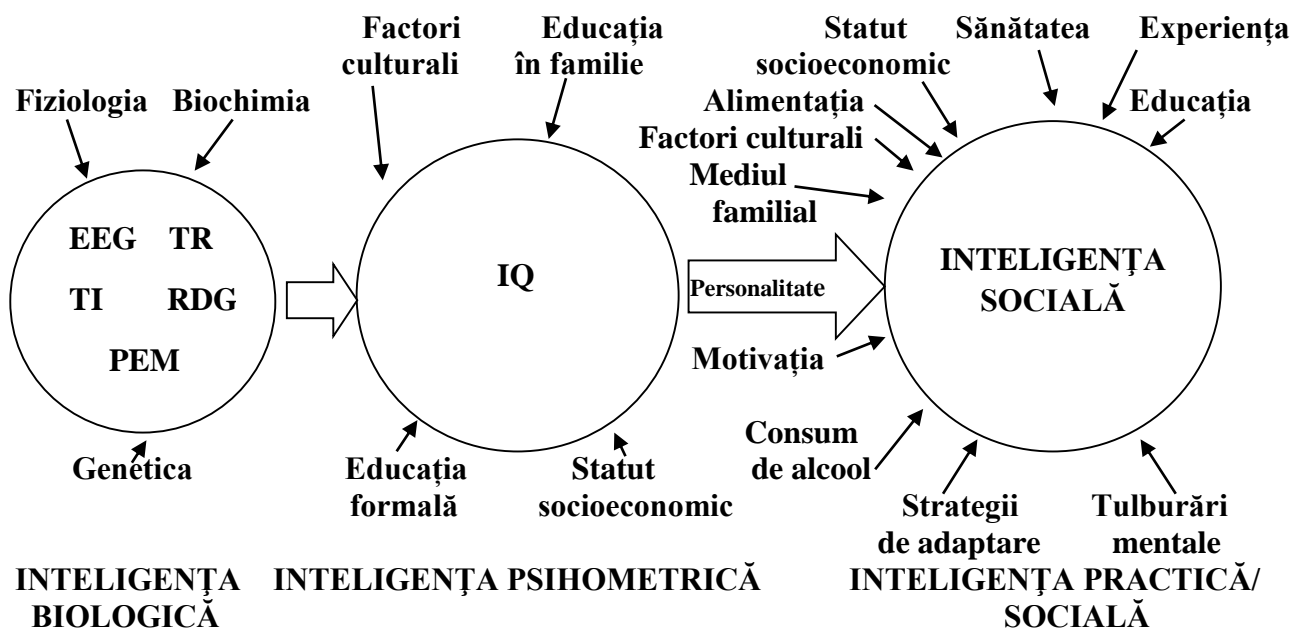

Fig. 1.1. Relațiile dintre inteligența biologică, inteligența psihometrică și inteligența practică/ socială după H. Eysenck [19, p. 128]

În contextul relațiilor multidimensionale, regulile de interacțiune poartă un caracter exterior, comparativ cu finalitatea ce reprezintă o reacție de răspuns parvenită din interior. Această reacție internă, care nu este altceva decât o reacție intelectuală, este cauzată de diverși factori de personalitate (doleanțe, frici, satisfacție, indispoziție, entuziasm, depresie etc.). În termeni metodologici, se ridică o întrebare foarte importantă: cum influențează dispozițiile personale (structura de factori ai personalității) rezultatele în probele de performanță (care măsoară inteligența)? La ora actuală, majoritatea cercetătorilor sunt de acord cu faptul că rezultatul la o probă de inteligență este influențat și de factorii de personalitate și de stările organismului. Toate cercetările care încearcă să răspundă la aceste întrebări se înscriu în problematica numită *interfața dintre inteligență și personalitate* [5].

Dezvoltarea umană și formarea personalității este preponderent determinată de sistemul interacțiunilor sociale și al relațiilor, fapt ce asigură formarea personalității subiectului social activ pe parcursul vieții.

O personalitate aflată în procesul însușirii oricărei profesii și exercitării acesteia în viitor, deja suferă de o deformare. Trebuie de remarcat faptul că, pentru multe tipuri de profesii, încă de la etapa profesionalizării, începe dezvoltarea sindromului arderii profesionale, preponderent în cadrul profesiilor de tip „om-om”, deosebit de vulnerabile în esență.

Adecvarea subiectului muncii pentru o anumită activitate profesională este determinată de regularitățile procesului de dezvoltare și formare, de nivelul de profesionalism al specialistului și de caracteristicile profesionalizării personalității. Condițiile preliminare pentru a pune problema formării unei personalități profesionale sunt determinate de rolul și semnificația activității de muncă în viața unei persoane. Ea creează condiții pentru autorealizarea și autoafirmarea personalității, pentru cunoașterea lumii din jur și comunicare, pentru asigurarea bunăstării materiale și crearea valorilor materiale și spirituale. Însă semnificația deosebită a activității se manifestă în dezvoltarea personalității, și anume, în formarea orientării sale profesionale, a orientărilor valorice, a strategiilor comportamentale, a sensului și a

stilului de viață.

Adecvarea profesională, eficiența și fiabilitatea activității depind în mod semnificativ de caracteristicile psihologice individuale ale personalității. În prezent, specialiștii din domeniul psihologiei aplicate acordă o mare atenție studiului trăsăturilor de personalitate, care, pe de o parte și de regulă, sunt caracteristici constante de bază ale unui anumit individ și, pe de altă parte, determină mai pe deplin reacțiile comportamentale individuale și stările psihice care afectează eficiența și fiabilitatea activității.

În cercetările psihologice și pedagogice a fost elaborată o anumită structură și un conținut aproximativ al calităților importante din punct de vedere profesional, semnificative pentru procesul diagnostic al personalității și eficacitatea activității profesionale. Această structură de calități profesionale și de personalitate include calități care implică mai multe niveluri:

- 1) trăsăturile psihologice ale personalității ca individualitate;
- 2) profesionistul în structura relațiilor interpersonale;
- 3) trăsăturile profesionale de personalitate ale unui profesionist;
- 4) eficiența activității profesionale.

Cercetările ulterioare au condus la înțelegerea necesității de a studia nu atât trăsăturile individuale de personalitate, ci și personalitatea profesionistului în ansamblu, ceea ce ar asigura orientarea umanistă a activității profesionale. Adepții acestei abordări disting următoarele calități principale ale personalității unui profesionist: 1) empatia – capacitatea de a înțelege lumea interioară a celeilalte persoane și de a pătrunde în esența sentimentelor acesteia; 2) capacitatea de a interacționa și interveni activ; 3) stabilitatea emoțională și capacitatea de a se controla [68; 56].

Impactul caracteristicilor psihologice ale personalității asupra activității profesionale, care determină în cele din urmă structura și esența *profilului profesional de personalitate*, se relevă prin sistemul de reglare psihică a acestuia, prin procesele de determinare personală a formelor și nivelelor activității muncii, sistemul de mobilizare a resurselor psihologice și fiziologice ale corpului și personalității și rezervele operaționale ale acestora.

Profilul profesional de personalitate reflectă originalitatea și varietatea formelor de condiționare psihologică a naturii activității profesionale, iar caracteristicile date determină, în cele din urmă, nivelul de adecvare profesională a individului.

În prezent, standardele educaționale sunt orientate spre dotarea specialistului, în proces de formare, cu un set de cunoștințe, dar nu la formarea caracteristicilor profesionale de personalitate semnificative. Cercetările moderne în domeniul psihologia muncii, pedagogiei și psihologiei, recomandă o tranziție către o nouă tehnologie instructiv-educativă, inclusiv spre educația și instruirea centrată pe cel ce învață și învățarea pe tot parcursul vieții.

Sintetizând aspectele prezentate în primul capitol considerăm importante următoarele idei:

1. Cercetările destinate stabilirii rolului inteligenței sociale s-au concentrat asupra unor abilități precum cunoașterea socială sau capacitatea de a deduce regulile,

protocoalele și normele care ghidează comportamentul adecvat într-un context social dat, reducând identificarea interpersonală la genul acesta de intelect aplicat interacțiunilor.

2. Efectuând o analiză comparativă a abordărilor științifice, realizate de mai mulți cercetători în domeniu, putem afirma că inteligența socială este un construct pluridimensional format din trei elemente diferite, cel de ordin perceptiv, de ordin analitic și cel de ordin cognitiv-comportamental. În acest sens, persoanele cu inteligență socială sunt considerate a fi cele care au capacitatea de a produce un comportament acceptabil procesului de planificare și realizare a obiectivelor sociale aspirate.
3. Caracteristicile inteligenței sociale și de personalitate, la vârsta anilor studențești, se formează și se dezvoltă în cadrul procesului în care se formează primele planificări ale vieții, se determină gradul de conștientizare a activităților sale, formarea abilităților de comunicare eficientă și stabilirea cercului de prieteni. Dezvoltarea intelectuală și formarea personalității, la etapa dată, devine un proces conștient.
4. Eficiența activității sociale și profesionale, depinde nu numai de ereditate, calificare sau profesionalism, dar și de particularitățile personale și de mediu, rezumându-se la capacitatea de a stabili relații sigure, puternice și constructive cu o mulțime de oameni. Inteligența socială capătă conotația unei calități personale și profesionale relevante și necesare oricărei persoane care tinde spre o activitate profesională și publică de succes.

Definiția elaborată prezintă o valoare științifică importantă, care vine să conceptualizeze inteligența socială și profilul profesional de personalitate în cercetarea noastră, *inteligenta socială, abordată din perspectiva valorificării domeniului de formare profesională, care la rândul lor sunt actorii acestei interacțiuni, se referă la abilitățile specifice de interacțiune socială a specialiștilor formați sau aflați în procesul de formare, ce îndeplinește, paralel, rolul sursei și mijlocului de producere, ce se rezumă la formarea cognițiilor, atitudinilor și comportamentelor dezirabile, ce valorifică potențialul său socio-profesional, adică în concordanță cu propriul profil profesional de personalitate.*

În Capitolul 2 - Cercetarea experimentală a particularităților inteligenței sociale la studenți, din perspectiva profilului profesional de personalitate, sunt prezentate obiectivele, ipotezele și metodologia cercetării. Sunt descrise succint instrumentele de cercetare utilizate. Sunt prezentate caracteristicile eșantionului investigat (vârstă, sex, domeniul formării profesionale).

În scopul determinării specificului corelației dintre inteligența socială și profilurile personalității subiecților cercetați, vom prezenta rezultatele administrării coeficientului de corelație Spearman pentru determinarea relațiilor dintre nivelele inteligenței sociale și factorii de personalitate. Datele sunt prezentate în cadrul tabelului 2.1.

Tabelul 2.1. Corelația dintre nivelele inteligenței sociale și factorii de personalitate ale studenților implicați în cercetare

Variabilele cercetării		IS Subtest 1	IS Subtest 2	IS Subtest 3	IS Subtest 4	IS com-zit
Factorul A	r	0,718**	0,613**	0,584**	0,594**	0,638**

	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul B	<i>r</i>	0,541**	0,586**	0,588**	0,601**	0,577**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul C	<i>r</i>	0,621**	0,614**	0,624**	0,644**	0,636**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul E	<i>r</i>	0,603**	0,620**	0,573**	0,577**	0,602**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul F	<i>r</i>	0,090	0,153	0,061	0,080	0,060
	<i>p</i>	0,088	0,010	0,178	0,115	0,182
Factorul G	<i>r</i>	0,614**	0,639**	0,601**	0,646**	0,636**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul H	<i>r</i>	0,617**	0,611**	0,591**	0,631**	0,608**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul I	<i>r</i>	0,172	0,176	0,151	0,232	0,212
	<i>p</i>	0,005	0,004	0,011	0,000	0,001
Factorul L	<i>r</i>	-0,565**	-0,577**	-0,582**	-0,555**	-0,548**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul M	<i>r</i>	0,182	0,157	0,134	0,209	0,186
	<i>p</i>	0,003	0,009	0,022	0,001	0,002
Factorul N	<i>r</i>	0,544**	0,593**	0,501**	0,497**	0,532**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul O	<i>r</i>	-0,432**	-0,486**	-0,483**	-0,455**	-0,420**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul Q1	<i>r</i>	0,588**	0,577**	0,586**	0,551**	0,569**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul Q2	<i>r</i>	0,591**	0,581**	0,563**	0,598**	0,580**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul Q3	<i>r</i>	0,569**	0,601**	0,586**	0,575**	0,581**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Factorul Q4	<i>r</i>	0,587**	0,563**	0,636**	0,603**	0,600**
	<i>p</i>	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001

În scopul definirii profilului profesional de personalitate, corespunzător nivelelor inteligenței sociale, putem evidenția corelații semnificative în cazul tuturor reprezentanților grupului cercetat, care au fost constatate la nivelul tuturor factorilor de personalitate după R. Cattell în afară de cele din scala *Reținere – Expansivitate* ($r=0,060$, $p\leq 0,182$); scala *Duritate – Tandrețe* ($r=0,212$, $p\leq 0,001$); scala *Practic – Inventiv* ($r=0,186$, $p\leq 0,002$).

Astfel, cu cât inteligența socială și componentele sale sunt mai slab dezvoltate, cu atât subiecților le sunt caracteristice următoarele calități: abținerea, scindare, tendința de critică, înstrăinare, descurajare, rigiditate, înfumurare. Sunt pasionați de lucruri și nu de oameni, preferă să activeze singuri, evită altercațiile, sunt aspri și necruțători în normele personale; sunt critici, necruțători și duri. Inteligența „ascunsă”, o gândire certă, lentoarea „spiritului”, atunci când este vorba de percepere și însușire sunt „greoi” și înclinați spre o tălmăcire concretă a fenomenelor.

În baza indicelui de mărime a efectului (d-Cohen), a fost elaborată figura 2.1, în cadrul căreia este prezentat modelul explicativ al inteligenței sociale la studenți din perspectiva factorilor de personalitate.

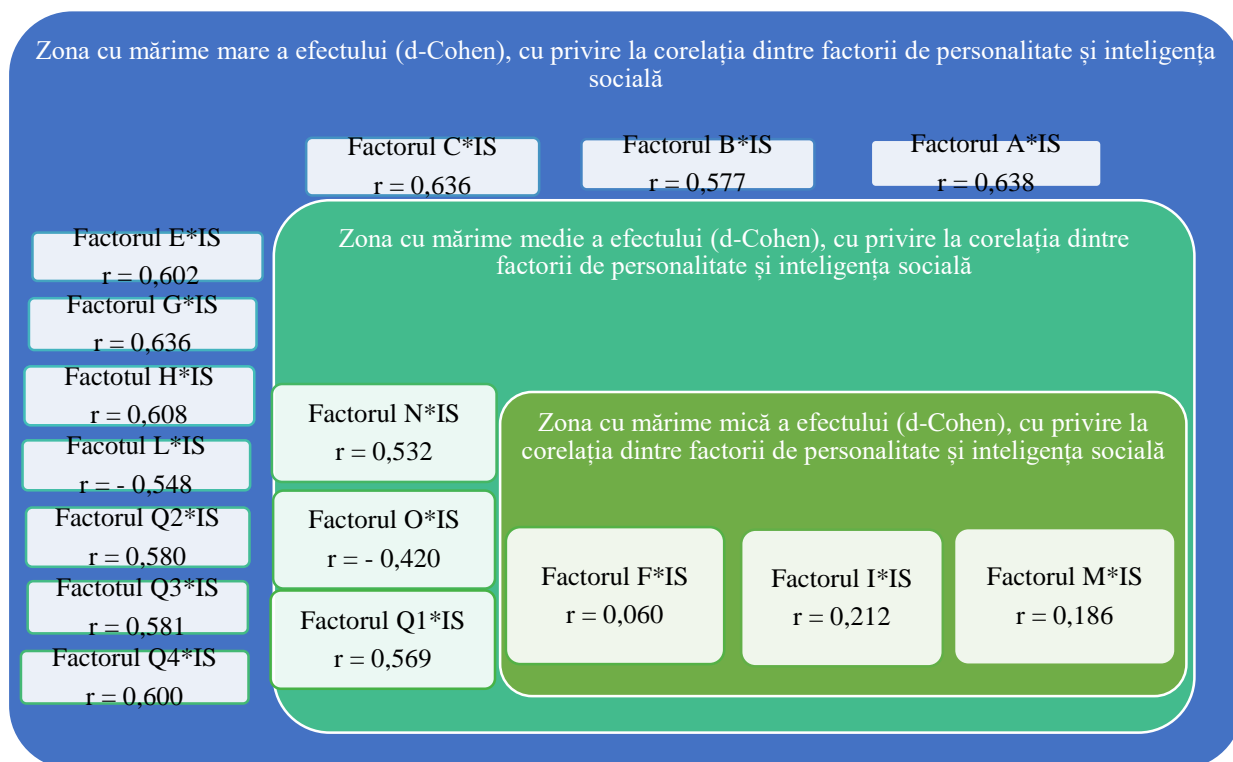

Fig. 2.1. Modelul explicativ al inteligenței sociale la studenți din perspectiva factorilor de personalitate [Contribuție personală]

Nivel intelectual înalt declarat de o gândire abstractă cuprinzătoare (capacitatea de a manipula cu concepte din ce în ce mai transcendente, de a opera cu indicii, de a presimți rapid aparențele dominante dintre obiecte și fenomene, de a obține soluții etc), demonstrează corectitudine, cumsecădenie morală, asiduitate, profunzime și gentilețe în conviețuire. Cei din această categorie sunt neînduplecați, cu un simț puternic al responsabilității, sunt prudenți, perseverenți, educativi, preferând amicitia indivizilor, verosimili și descurcăreți.

În urma evaluării rezultatelor în figura 2.2, evidențiem componentele factorilor profilului profesional de personalitate caracteristice studenților cu nivelul înalt al inteligenței sociale.

Fig. 2.2. Modelul explicativ al profilului profesional de personalitate a studenților cu nivelul înalt de dezvoltare a inteligenței sociale [Contribuție personală]

Contribuția calităților determinate asupra sferei sociale a posesorului unui nivel înalt al inteligenței sociale, va lua forma următoarelor manifestări: abilități dezvoltate de predicție a eventualelor realizări umane în baza examinării situațiilor concrete de comunicare (în familie, în negocieri etc.), prezicerea inițiativelor în baza: analizei simțurilor, ideilor, cugetelor subiecților comunicării în raport cu reacțiile lor nonverbale, după mimică, gesturi și poziții ale corpului; înțelegerea activă și întemeiată

a ceea ce persoanele își cuvântează unul altuia (expresia verbală) în conjunctura unor situații reale și/sau interacțiuni reciproce reale; percepții compoziției situațiilor interpersonale operante, ajungând apti de a analiza circumstanțele dificile din cadrul relațiilor interpersonale, a înțelege sensul și direcția evoluției acestora, a sesiza alternanța sensului contextului în circumstanța intervenției diversilor subiecți implicați în cadrul comunicării.

În urma evaluării rezultatelor în figura 2.3, evidențiem componentele factorilor profilului profesional de personalitate caracteristice studenților cu nivelul scăzut al inteligenței sociale.

Fig. 2.3. Modelul explicativ al profilului profesional de personalitate a studenților cu nivelul scăzut de dezvoltare a inteligenței sociale [Contribuție personală]

Studenții cu nivelul scăzut al inteligenței sociale sunt circumspecți față de planuri excepționale, ignorând oamenii și condițiile mercantile. Uneori sunt: inconsecvenți, cuprinzând reacții emoționale înverșunate. Pot să paralizeze realizări colective în unicitatea predispozițiilor personale.

În urma rezultatelor experimentale obținute, propunem un model integrativ al formării profilului profesional de personalitate din perspectiva inteligenței sociale, prezentat în figura 2.4.

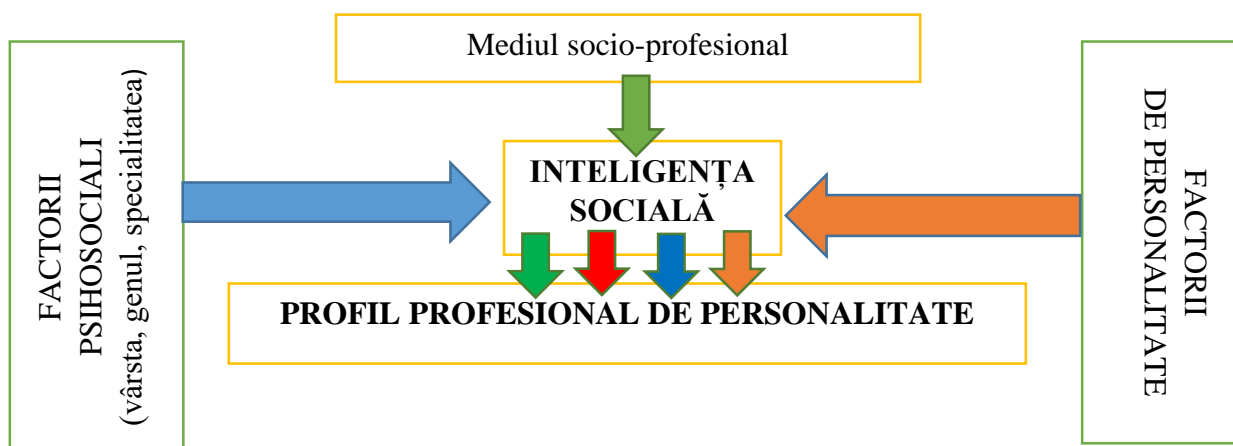

Fig. 2.4. Model integrativ al formării profilului profesional de personalitate din perspectiva inteligenței sociale [Contribuție personală]

Analiza modelului integrativ al formării profilului profesional de personalitate din perspectiva inteligenței sociale ne permite să afirmăm că formarea *profilului profesional de personalitate* este un proces condiționat de nivelul dezvoltării *inteligenței sociale*, ca mecanism determinant și reglator al impactului factorilor de personalitate, mediului socio-profesional și factorilor psihosociale asupra formării profesionale a specialistului în domeniu.

Metodologia cercetării experimentale

Experimentul de constatare realizat în cadrul cercetării a avut drept scop: stabilirea nivelelor de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți; stabilirea relațiilor dintre inteligența socială și profilul profesional de personalitate la studenți; elucidarea profilului profesional al personalității studenților.

În conformitate cu scopul și obiectivele cercetării în acest capitol au fost verificate ipotezele înaintate. Pentru a realiza sarcinile propuse în cadrul experimentului au fost valorificate multiple instrumente psihometrice și statistice (prezentate la pagina 7).

Caracteristica eșantionului cercetării

Pentru realizarea cercetării a fost necesar un management eficient al eșantionului antrenat în cercetare. În cadrul cercetării au fost implicate 352 de persoane, selectate respectând următoarele criterii:

- fac parte dintr-un grup concret de vârstă, între 19-24 ani;
- își fac studiile în cadrul Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul;
- compoziția de gen a eșantionului fiind reprezentată de proporția conform căreia 64% din subiecți sunt de genul feminin și, respectiv, 36% din subiecții cercetării sunt de genul masculin.

Subiecții cercetați se aflau în situații similare de cercetare, la același nivel de dezvoltare profesională și personală, doar compoziția de gen fiind disproporționată în favoarea subiecților de genul feminin, situație caracteristică pentru multe domenii profesionale.

Sintetizând aspectele prezentate în primul capitol considerăm importante următoarele idei:

1. Am valorificat diferite metode pentru determinarea nivelelor de dezvoltare ale inteligenței sociale și a particularităților profilului profesional de personalitate la studenți.
2. Valorile medii ale componentelor inteligenței sociale la studenți, preponderent, sunt de nivel mediu și scăzut, iar nivelul general predominant al dezvoltării inteligenței sociale la studenți este scăzut. Respectiv, componenta inteligenței sociale, care se referă la *capacitatea de a anticipa consecințele comportamentului uman*, la majoritatea subiecților cercetării, este dezvoltată la un nivel scăzut și presupune existența indicilor conform cărora respondenții nu acceptă apariția gândurilor față de evoluția ulterioară a relațiilor și acțiunilor. Totodată, componenta inteligenței sociale, care se referă la *capacitatea de a comunica logic și de a delimita simbolurile semnificative ale reacțiilor umane nonverbale*, la majoritatea subiecților cercetării, este dezvoltată la un nivel mediu și presupune faptul că analiza informațiilor obținute, prin intermediul canalului vizual, este cea mai ușoară cale perceptivă și se referă la procesarea semnalelor stereotipale și a celor general acceptate. Astfel, componenta inteligenței sociale care se referă la *capacitatea de a înțelege sensul reacțiilor verbale similare în funcție de context*, la majoritatea subiecților cercetării, este dezvoltată la un nivel scăzut și presupune faptul că informațiile verbale dețin o importanță secundară în comparație cu informația obținută prin intermediul canalului vizual, totuși canalul verbal nu este cel mai principal. Nu în ultimul rând, componenta inteligenței sociale, care se referă la *capacitatea de a înțelege logica evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în aceste situații*, la majoritatea subiecților cercetării, este dezvoltată la

un nivel mediu și presupune faptul că formarea cunoștințelor despre viață și priceperea de a aprecia rapid datele de natură socială au loc într-un mod rapid și imprevizibil, în baza principiului încercare și eroare.

3. Compararea rezultatelor, privind dezvoltarea generală a inteligenței sociale și a componentelor sale din perspectiva anului de studii (I și IV) al subiecților cercetării, ne-a permis să evidențiem existența diferențelor statistic semnificative, unde studenții anului IV sunt mai dezvoltați la nivelul scorului compozit (nivelul general) și în cazul subtestelor: 1 (*Capacitatea de a anticipa consecințele comportamentului uman*); 2 (*Capacitatea de a comunica logic și de a delimita simbolurile semnificative ale reacțiilor umane nonverbale*); 3 (*Capacitatea de a înțelege sensul reacțiilor verbale similare în funcție de context*); 4 (*Capacitatea de a înțelege logica evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în aceste situații*).

4. Compararea rezultatelor privind dezvoltarea generală a inteligenței sociale și a componentelor sale din perspectiva de gen, ne-a permis să evidențiem lipsa diferențelor statistic semnificative, unde studenții de gen feminin și masculin demonstrează asemănări la nivelul general al dezvoltării și în cazul subtestelor: 1 (*Capacitatea de a anticipa consecințele comportamentului uman*); 2 (*Capacitatea de a comunica logic și de a delimita simbolurile semnificative ale reacțiilor umane nonverbale*); 3 (*Capacitatea de a înțelege sensul reacțiilor verbale similare în funcție de context*); 4 (*Capacitatea de a înțelege logica evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în aceste situații*).

5. Compararea rezultatelor, privind dezvoltarea generală a inteligenței sociale și a componentelor sale, din perspectiva domeniului general de formare profesională, ne-a permis să evidențiem lipsa diferențelor statistic semnificative, unde studenții Facultății Drept și Administrație Publică comparativ cu studenții Facultății Economie, Matematică și Informatică și studenții Facultății Drept și Administrație Publică, comparativ cu studenții Facultății Filologie și Istorie, demonstrează asemănări la nivelul general al dezvoltării inteligenței sociale și în cazul subtestelor: 1 (*Capacitatea de a anticipa consecințele comportamentului uman*); 2 (*Capacitatea de a comunica logic și de a delimita simbolurile semnificative ale reacțiilor umane nonverbale*); 3 (*Capacitatea de a înțelege sensul reacțiilor verbale similare în funcție de context*); 4 (*Capacitatea de a înțelege logica evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în aceste situații*). Diferențe statistic semnificativ, privind dezvoltarea generală a inteligenței sociale și a componentelor sale, din perspectiva domeniului general de formare profesională, au fost demonstrate doar în cazul comparării rezultatelor obținute de studenții Facultății Economie, Matematică și Informatică, comparativ cu studenții Facultății Filologie și Istorie, unde cei din urmă demonstrează rezultate mai înalte la nivelul general al dezvoltării inteligenței sociale și în cazul subtestelor: 2 (*Capacitatea de a comunica logic și de a delimita simbolurile semnificative ale reacțiilor umane nonverbale*); 3 (*Capacitatea de a înțelege sensul reacțiilor verbale similare în funcție de context*); 4 (*Capacitatea de a înțelege logica evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în aceste situații*), iar în cazul subtestului 1 (*Capacitatea de a anticipa consecințele comportamentului uman*), atât studenții Facultății Economie, Matematică și Informatică, cât și studenții Facultății Filologie și Istorie demonstrează asemănări a nivelului de dezvoltare a capacității

menționate;

În Capitolul 3 - Cadrul experimental de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți - este prezentată caracteristica generală a experimentului formativ: sunt analizați factorii dezvoltării inteligenței sociale la studenți, sunt descrise direcțiile, obiectivele și principiile elaborării programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți, tehnicile, procedeele și metodele de consiliere psihologică, caracteristicile și etapele activităților individuale și de grup, cu reprezentanții selectați din cadrul eșantionului cercetat. Sunt precizate principiile care ghidează programul psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți și condițiile necesare pentru buna desfășurare a acestuia.

În cadrul experimentului formativ, au fost implicați 173 de subiecți, formând grupurile experimental și de control, cu un grad optim de omogenitate din perspectiva următoarelor caracteristici:

- subiecții ambelor grupuri fac parte din grupul de vârstă, între 19-24 ani;
- își fac studiile în cadrul Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul;
- compoziția de gen cu respectarea proporției în ambele eșantioane – 70% din subiecți sunt de genul feminin și respectiv 30% din subiecții cercetării sunt de genul masculin.

Efectul compozițional al grupului experimental a solicitat realizarea etapizată a experimentului formativ, din cauza volumului prea mare a subiecților grupului experimental, care au fost repartizați în două grupe a câte 18 studenți și trei grupe compuse din 17 studenți, timpul de instruire și de formare în cadrul programului de dezvoltare a fost similar (după amiază).

Grupul experimental a fost reprezentat de studenții anului I și IV din cadrul *Facultății de Drept și Administrație Publică, Facultății de Economie, Matematică și Informatică și Facultății de Filologie și Istorie* a USC, compus din 87 de respondenți (40 băieți și 47 fete) ce au demonstrat un nivel scăzut al inteligenței sociale.

Grupul de control a fost reprezentat de studenții anului I și IV din cadrul *Facultății de Drept și Administrație Publică, Facultății de Economie, Matematică și Informatică și Facultății de Filologie și Istorie* a USC, compus din 86 de respondenți (40 băieți și 46 fete) ce au demonstrat un nivel scăzut al inteligenței sociale.

Este prezentată structura programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți, care include consiliere de grup orientată, în primul rând, asupra comportamentelor, cognițiilor și emoțiilor ce contribuie la îmbunătățirea abilităților de relaționare, atașament și control asupra comportamentului.

La final, este discutată eficiența programului psihologic de dezvoltare, elaborat și implementat prin compararea rezultatelor studenților din grupul de control cu cele ale studenților din grupul experimental, fiind prezentate diferențele semnificative obținute, care indică eficiența programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți.

În această ordine de idei prezentăm descrierea schimbărilor nivelului inteligenței sociale în grupul de control, comparativ cu grupul experimental, obținute după participarea la programul psihologic.

Astfel, datele privind existența diferențelor statistice la nivelul componentelor și scorului general al inteligenței sociale între subiecții grupului experimental și grupului

de control, la etapa test sunt prezentate în tabelul 3.1. [Contribuție personală].

Tabelul 3.1. Diferențele statistice la nivelul componentelor și scorului general al inteligenței sociale între subiecții grupului experimental și grupului de control la etapa test

Variabile	Media rangurilor		Mann-Whitney U	p<0.05
	Grupul experimental	Grupul de control		
IQS_1	93.49	80.44	43,05	0,068
IQS_2	85,07	78.83	43,43	0,064
IQS_3	88.22	75,65	43.17	0,052
IQS_4	84.96	78.95	43.33	0,058
IQS_total	82.52	72.31	50.04	0,051

Analiza datelor prezentate în tabelul 3.1, ne permite să afirmăm că nu au fost constatate diferențe statistic semnificative, la etapa de test, la nivelul general al inteligenței sociale și a componentelor sale, demonstrate de subiecții grupului experimental, comparativ cu subiecții grupului de control, unde: pentru subtestul 1, care se referă la *capacitatea de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor* – GE/test și GC/test (U=43,05; p≤0,068); pentru subtestul 2, care se referă la *capacitatea de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor* – GE/test și GC/test (U=43,43; p≤0,064); pentru subtestul 3, care se referă la *capacitatea de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare* GE/test și GC/test (U=43,17; p≤0,052); pentru subtestul 4, care se referă la *capacitatea de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective* – GE/test și GC/test (U=43,33; p≤0,058); pentru scorul compozit, care reflectă *nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale* – GE/test și GC/test (U=50,04; p≤0,051).

Deci, la etapa de test subiecții GE și GC demonstau abilități relativ asemănătoare a nivelului scăzut de dezvoltare a inteligenței sociale și componentelor sale.

Datele privind existența diferențelor statistice la nivelul componentelor și scorului general al inteligenței sociale, între subiecții grupului experimental și grupului de control, la etapa retest, sunt prezentate în tabelul 3.2. [Contribuție personală].

Tabelul 3.2. Diferențele statistice la nivelul componentelor și scorului general al inteligenței sociale între subiecții grupului experimental și grupului de control la etapa retest

Variabile	Media rangurilor		Mann-Whitney U	p<0.05
	Grupul experimental	Grupul de control		
IQS_1	94,69	79,22	44.10	0,031
IQS_2	98,47	75,40	47,38	0,001
IQS_3	94,54	79,37	43,97	0,037
IQS_4	101,71	72,12	50,20	< 0,001
IQS_total	94,79	79,12	44,18	0,028

Respectiv, analiza datelor prezentate în tabelul 3.2, ne permite să afirmăm că am constatat diferențe statistic semnificative de tip ascendent, la etapa retest, la nivelul general al inteligenței sociale și a componentelor sale, demonstrate de subiecții grupului experimental, comparativ cu subiecții grupului de control, unde: pentru subtestul 1, care se referă la *capacitatea de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor* – GE/retest și GC/retest (U=44,10; p≤0,031); pentru subtestul 2, care se referă la *capacitatea de comunicare logică și de delimitare a*

simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor – GE/retest și GC/retest (U=47,38; p≤0,001); pentru subtestul 3, care se referă la capacitatea de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare GE/retest și GC/retest (U=43,97; p≤0,037); pentru subtestul 4, care se referă la capacitatea de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective – GE/retest și GC/retest (U=50,20; p<0.001); pentru scorul compozit, care reflectă nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale – GE/retest și GC/retest (U=44,18; p≤0,028).

Deci, la etapa de retest, subiecții GE, comparativ cu subiecții GC, au demonstrat abilități relativ mai dezvoltate ale inteligenței sociale și componentelor sale, constatând astfel impactul pozitiv al programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți și confirmând ipoteza cercetării.

Datele privind existența diferențelor statistice la nivelul componentelor și scorului general al inteligenței sociale la subiecții grupului experimental din perspectiva anilor de studii, la etapa test/retest, sunt prezentate în tabelul 3.3. [Contribuție personală].

Tabelul 3.3. Diferențele statistice la nivelul inteligenței sociale și componentelor sale, la subiecții grupului experimental, la etapa test/retest din perspectiva anului de studii

Variabile	anul I		anul IV	
	Wilcoxon	p	Wilcoxon	p
IQS_1	-2.12	0,034	-2.02	0.043
IQS_2	-2.46	0,014	-2.23	0.026
IQS_3	-3.64	< 0,001	-1.75	0.079
IQS_4	-1.89	0,059	-2.12	0.034
IQS_total	-4.157	< 0,001	-2.81	0.005

Astfel, analiza datelor prezentate în tabelul 3.3, ne permite să afirmăm că au fost constatate diferențe statistic semnificative de tip ascendent, la nivelul general al inteligenței sociale și a componentelor sale din cadrul subtestelor 1, 2 și 3, demonstrate de subiecții grupului experimental din anul I de studii la etapa test/retest, unde: pentru subtestul 1, care se referă la *capacitatea de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor – GE/test și GE/retest (W=-2,12; p≤0,034);* pentru subtestul 2, care se referă la *capacitatea de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor – GE/test și GE/retest (W=-2,46; p≤0,014);* pentru subtestul 3, care se referă la *capacitatea de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare GE/test și GE/retest (W=-3,64; p<0,001);* pentru subtestul 4, care se referă la *capacitatea de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective – GE/test și GE/retest (W=-1,89; p≤0.059);* pentru scorul compozit, care reflectă *nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale – GE/test și GE/retest (W=-4,157; p<0,001).*

Deci, la etapa de test, comparativ cu etapa retest, subiecții GE din anul I de studii au demonstrat abilități relativ mai dezvoltate ale inteligenței sociale și componentelor sale din cadrul subtestelor 1, 2 și 3.

Totodată, constatăm că participarea studenților anului I din grupul experimental la programul psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale nu a contribuit considerabil asupra dezvoltării capacității de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului

comportamentului oamenilor în situațiile respective, fapt explicat prin situarea la etapa de început a formării profesionale și lipsa experienței de interacțiune socială în plan profesional.

Totodată, analiza datelor prezentate în tabelul 3.3, ne permite să afirmăm că au fost constatate diferențe statistic semnificative de tip ascendent, la nivelul general al inteligenței sociale și a componentelor sale din cadrul subtestelor 1, 2 și 4, demonstrate de subiecții grupului experimental din anul IV de studii, la etapa test/retest, unde: pentru subtestul 1, care se referă la *capacitatea de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor* – GE/test și GE/retest ($W=-2,02$; $p\leq 0,043$); pentru subtestul 2, care se referă la *capacitatea de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor* – GE/test și GE/retest ($W=-2,23$; $p\leq 0,026$); pentru subtestul 3, care se referă la *capacitatea de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare* GE/test și GE/retest ($W=-1,75$; $p\leq 0,079$); pentru subtestul 4, care se referă la *capacitatea de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective* – GE/test și GE/retest ($W=-2,12$; $p\leq 0,034$); pentru scorul compozit, care reflectă *nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale* – GE/test și GE/retest ($W=-2,81$; $p\leq 0,005$).

Deci, la etapa de test, comparativ cu etapa retest, subiecții GE au demonstrat abilități relativ mai dezvoltate ale inteligenței sociale și componentelor sale din cadrul subtestelor 1, 2 și 4.

Totodată, constatăm că participarea studenților anului IV din grupul experimental la programul psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale nu a contribuit considerabil asupra dezvoltării capacității de înțelegere, în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare, fapt explicat prin lipsa sau deficitul interesului pentru analiza interacțiunilor sociale similare în diferite situații de muncă din cauza rigidității particularităților de sistem a domeniului profesional selectat.

Datele privind existența diferențelor statistice la nivelul componentelor și scorului general al inteligenței sociale la subiecții grupului experimental de gen feminin, la etapa test/retest, sunt prezentate în tabelul 3.4. [Contribuție personală].

Tabelul 3.4. Diferențele statistice la nivelul componentelor și scorului general al inteligenței sociale la subiecții grupului experimental la etapa test/retest din perspectiva de gen

Variabile	gen feminin		gen masculin	
	Wilcoxon	p	Wilcoxon	p
IQS_1	-2.12	0,034	-2.02	0.043
IQS_2	-2.46	0,014	-2.23	0.026
IQS_3	-3.64	< 0,001	-1.75	0.079
IQS_4	-1.89	0,059	-2.12	0.034
IQS_total	-4.157	< 0,001	-2.81	0.005

Astfel, analiza datelor prezentate în tabelul 3.4, ne permite să afirmăm că au fost constatate diferențe statistic semnificative de tip ascendent, la nivelul general al inteligenței sociale și a componentelor sale din cadrul subtestelor 1, 2 și 3, demonstrate de subiecții grupului experimental de gen feminin, la etapa test/retest, unde: pentru subtestul 1, care se referă la *capacitatea de anticipare a consecințelor*

comportamentului oamenilor – GE/test și GE/retest (W=-1,84; p≤0,066); pentru subtestul 2, care se referă la capacitatea de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor – GE/test și GE/retest (W=-2,71; p≤0,007); pentru subtestul 3, care se referă la capacitatea de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare GE/test și GE/retest (W=-2,88; p≤0,004); pentru subtestul 4, care se referă la capacitatea de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective – GE/test și GE/retest (W=-2,58; p≤0,010); pentru scorul compozit, care reflectă nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale – GE/test și GE/retest (W=-3,88; p<0,001).

Deci, la etapa de test, comparativ cu etapa retest, subiecții GE au demonstrat abilități relativ mai dezvoltate ale inteligenței sociale și componentelor sale din cadrul subtestelor 1, 2 și 3.

Totodată, constatăm că participarea studenților de gen feminin din grupul experimental la programul psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale nu a contribuit considerabil asupra dezvoltării capacității de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor, fapt explicat prin lipsa sau deficitul interesului pentru analiza interacțiunilor sociale similare în diferite situații de muncă din cauza rigidității particularităților de sistem a domeniului profesional selectat.

Totodată, analiza datelor prezentate în tabelul 3.4, ne permite să afirmăm că au fost constatate diferențe statistic semnificative de tip ascendent, la nivelul general al inteligenței sociale și a componentelor sale din cadrul subtestelor 1, 2 și 4, demonstrate de subiecții grupului de experimental de gen masculin, la etapa test/retest, unde: pentru subtestul 1, care se referă la *capacitatea de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor – GE/test și GE/retest (W=-2,33; p≤0,020); pentru subtestul 2, care se referă la capacitatea de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor – GE/test și GE/retest (W=-2,58; p≤0,010); pentru subtestul 3, care se referă la capacitatea de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare GE/test și GE/retest (W=-3,28; p≤0,001); pentru subtestul 4, care se referă la capacitatea de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective – GE/test și GE/retest (W=-1,89; p≤0,059); pentru scorul compozit, care reflectă nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale – GE/test și GE/retest (W=-3,74; p<0,001).*

Deci, la etapa de test, comparativ cu etapa retest, subiecții GE au demonstrat abilități relativ mai dezvoltate ale inteligenței sociale și componentelor sale din cadrul subtestelor 1, 2 și 4.

Totodată, constatăm că participarea studenților de gen masculin din grupul experimental la programul psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale nu a contribuit considerabil asupra dezvoltării *capacității de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective*, fapt explicat prin lipsa experienței de interacțiune socială în plan profesional.

Datele privind existența diferențelor statistice la nivelul componentelor și scorului general al inteligenței sociale la subiecții grupului experimental de gen feminin, la etapa test/retest, sunt prezentate în tabelul 3.5. [Contribuție personală].

Tabelul 3.5. Diferențele statistice la nivelul general al inteligenței sociale și componentelor sale la subiecții grupului experimental la etapa test/retest din perspectiva domeniilor de formare profesională în cadrul facultăților

Variabile	FDAP		FEMI		FFI	
	Wilcoxon	p	Wilcoxon	p	Wilcoxon	p
IQS_1	-1.63	0.102	-1.00	0.317	-1.85	0.063
IQS_2	-2.45	0.014	-1.63	0.102	-1.89	0.059
IQS_3	-1.58	0.114	-1.34	0.180	-3.41	0.001
IQS_4	-1.41	0.157	-1.84	0.066	-1.85	0.063
IQS_total	-2.67	0.007	-2.22	0.026	-3.65	< 0,001

Astfel, analiza datelor prezentate în tabelul 3.5, ne permite să afirmăm că, la nivelul componentelor inteligenței sociale, diferențe statistic semnificative:

- au fost demonstrate la studenții grupului experimental din cadrul Facultății Drept Administrație Publică, doar în cazul subtestului 2 și la nivelul scorului general, unde: pentru subtestul 1, care se referă la *capacitatea de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor* – GE/test și GE/retest ($W=-1,63$; $p\leq 0,102$); pentru subtestul 2, care se referă la *capacitatea de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor* – GE/test și GE/retest ($W=-2,45$; $p\leq 0,014$); pentru subtestul 3, care se referă la *capacitatea de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare* GE/test și GE/retest ($W=-1,58$; $p\leq 0,114$); pentru subtestul 4, care se referă la *capacitatea de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective* – GE/test și GE/retest ($W=-1,41$; $p\leq 0,157$); pentru scorul compozit, care reflectă *nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale* – GE/test și GE/retest ($W=-2,67$; $p\leq 0,007$).

- au fost demonstrate la studenții grupului experimental din cadrul Facultății Economie, Matematică și Informatică, doar în cazul scorului general, unde: pentru subtestul 1, care se referă la *capacitatea de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor* – GE/test și GE/retest ($W=-1,00$; $p\leq 0,317$); pentru subtestul 2, care se referă la *capacitatea de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor* – GE/test și GE/retest ($W=-1,63$; $p\leq 0,102$); pentru subtestul 3, care se referă la *capacitatea de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare* GE/test și GE/retest ($W=-1,34$; $p\leq 0,180$); pentru subtestul 4, care se referă la *capacitatea de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective* – GE/test și GE/retest ($W=-1,84$; $p\leq 0,066$); pentru scorul compozit, care reflectă *nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale* – GE/test și GE/retest ($W=-2,22$; $p\leq 0,026$).

- au fost demonstrate la studenții grupului experimental din cadrul Facultății Filologie și Istorie, doar în cazul subtestului 3 și la nivelul scorului general, unde: pentru subtestul 1, care se referă la *capacitatea de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor* – GE/test și GE/retest ($W=-1,85$; $p\leq 0,063$); pentru subtestul 2, care se referă la *capacitatea de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor* – GE/test și GE/retest ($W=-1,89$; $p\leq 0,059$); pentru subtestul 3, care se referă la *capacitatea de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare* GE/test și GE/retest

($W=-3,41$; $p\leq 0,001$); pentru subtestul 4, care se referă la *capacitatea de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective* – GE/test și GE/retest ($W=-1,85$; $p\leq 0,063$); pentru scorul compozit, care reflectă *nivelul general de dezvoltare a inteligenței sociale* – GE/test și GE/retest ($W=-3,65$; $p<0,001$).

Analiza rezultatelor cercetării în cadrul experimentului formativ ne-a permis să emitem următoarele concluzii:

1. Diferențe statistic semnificative la nivelul general al inteligenței sociale și a tuturor componentelor sale, demonstrate de subiecții grupului de control, la etapa test/retest, nu au fost constatate. Astfel, rezultă că subiecții grupului de control (GC), la etapa test/retest, au păstrat cadența în manifestarea *capacităților de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor, de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor, de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare, de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective*.

2. Diferențe statistic semnificative la nivelul tuturor componentelor și scorului general al inteligenței sociale între subiecții grupului experimental și grupului de control, la etapa test, nu au fost constatate. Astfel, rezultă că atât subiecții grupului de control (GC), cât și subiecții grupului experimental (GE), la etapa test, au demonstrat rezultate asemănătoare în manifestarea *capacităților de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor, de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor, de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare, de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective*.

3. Diferențe statistic semnificative au fost constatate la nivelul tuturor componentelor și scorului general al inteligenței sociale între subiecții grupului experimental și grupului de control, la etapa retest. Astfel, subiecții grupului experimental (GE), comparativ cu subiecții grupului de control (GC), la etapa retest, au demonstrat o creștere a rezultatelor în manifestarea *capacităților de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor, de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor nonverbale ale oamenilor, de înțelegere în funcție de context a sensul reacțiilor verbale similare, de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective*.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea realizată fundamentează dimensiunea teoretică și experimentală a conceptului de inteligență socială la studenți din perspectiva profilului profesional de personalitate. Cele mai relevante valorile științifice obținute în cercetare au conturat următoarele concluzii generale:

1. Conceptul de inteligență socială este definit în lucrare prin prisma reperelor teoretice abordate sistemic care fundamentează înțelegerea acestuia din perspectiva profilului profesional de personalitate. În general, persoanele cu inteligență socială sunt considerate a fi cele care au capacitatea de a produce un comportament adecvat pentru atingerea obiectivelor sociale dorite. Definiția elaborată prezintă o valoare științifică importantă care vine să conceptualizeze inteligența socială și profilul profesional de

personalitate în cercetarea noastră, *inteligenta socială abordată din perspectiva valorificării domeniului de formare profesională, care la rândul său sunt actorii acestei interacțiuni, se referă la abilități specifice de interacțiune socială a specialiștilor formați sau aflați în procesul de formare ce îndeplinește paralel rolul sursei și mijlocului de producere, ce se rezumă la producerea cognițiilor, atitudinilor și comportamentelor dezirabile ce valorifică potențialul său socio-profesional, adică în concordanță cu propriul profil profesional de personalitate* [60; 62; 64; 67], (Capitolul 1).

2. A fost elaborat un model de evaluare psihologică a fenomenului care a stabilit nivelurile de dezvoltare a inteligenței sociale și a conturat factorii de personalitate care sunt determinați pentru profilul profesional de personalitate. Metodologia prezentată creează condiții oportune pentru specialiștii din domeniu în psihodiagnosticul inteligenței sociale la studenți din perspectiva profilului profesional de personalitate [61; 62; 63; 69], (Capitolul 2).

3. A fost conturată o viziune științifică care evidențiază relațiile existente dintre inteligența socială și profilul profesional de personalitate a studentului. Respectiv, aceasta prezintă analiza însușirilor de personalitate determinate în cazul studenților de la diferite specialități, care evidențiază și determină specificul profilului general de personalitate al acestora. S-a constatat că dezvoltarea componentelor inteligenței sociale la studenți, este de diferite nivele. Totodată, au fost demonstrate diferențele statistice semnificative din perspectiva: *anului de studii* (I și IV) al subiecților cercetării, unde studenții anului IV denotă indici mai dezvoltați la nivelul scorului compozit (nivelul general); *genului* subiecților cercetării, unde studenții de gen feminin și masculin demonstrează asemănări la nivelul general al dezvoltării în cazul capacităților de a anticipa consecințele comportamentului uman, de a comunica logic și de a delimita simbolurile semnificative ale reacțiilor umane non-verbale, de a înțelege sensul reacțiilor verbale similare în funcție de context, de a înțelege logica evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în aceste situații; *domeniului general de formare profesională*, unde studenții de la diferite facultăți demonstrează asemănări și deosebiri la nivelul general al dezvoltării inteligenței sociale în cazul componentelor menționate [59; 65; 68; 70], (Capitolul 2).

4. A fost identificat *Profilul profesional de personalitate a studenților din perspectiva domeniilor generale de formare profesională*, raportat la nivelurile inteligenței sociale a subiecților cercetați. Acest profil este conturat de corelațiile dintre inteligența socială și factorii de personalitate ale studenților implicați în cercetare, fiind determinate de metode statistice valorificate [59; 62; 63], (Capitolul 2).

5. A fost elaborat, implementat și validat experimental *Programul psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți*. Aplicarea programului psihologic de dezvoltare a favorizat creșterea nivelului general al inteligenței sociale a subiecților grupului experimental cât și a rezultatelor în manifestarea capacităților de anticipare a consecințelor comportamentului oamenilor, de comunicare logică și de delimitare a simbolurilor semnificative ale reacțiilor non-verbale ale oamenilor, de înțelegere în funcție de context a sensului reacțiilor verbale similare, de înțelegere a logicii evoluției situației și a sensului comportamentului oamenilor în situațiile respective. Rezultatul obținut este complementar procesului de acumulare naturală și regulată a experienței

de viață în adolescență, sensibilă pentru dobândirea cunoștințelor și abilităților sociale, cu dorința subiecților de a înțelege ce se întâmplă, de a obține cunoștințele necesare pentru o activitate de succes a vieții în societate [63; 66; 67], (Capitolul 3).

Astfel, sinteza detaliată a rezultatelor științifice, a permis să constatăm că atât scopul cât și obiectivele cercetării au fost realizate în totalitate și ca efect final a fost soluționată *problema științifică importantă* care a constat în determinarea și descrierea particularităților inteligenței sociale ale studenților din perspectiva profilului profesional de personalitate.

Cercetarea realizată prezintă și anumite *limite ale rezultatelor obținute* care reliefează dificultatea de analiză amplă, generalizatoare a tuturor particularităților inteligenței sociale în relație cu profilul profesional de personalitate.

Potențialele direcții viitoare de cercetare cu privire la inteligența socială și relația ei cu profilul profesional de personalitate a studenților vizează:

- dezvoltarea inteligenței sociale din perspectiva altor etape de vârstă;
- elaborarea metodelor empirice actualizate cu referire la conceptele menționate;
- identificarea impactului particularităților inteligenței sociale și profilul profesional de personalitate în contextul managementului conflictelor organizaționale.

Rezultatele studiului teoretico-experimental privind dezvoltarea inteligenței sociale la studenți din perspectiva profilului profesional de personalitate, ne-a permis să formulăm următoarele recomandări pentru implementare, cu caracter teoretic și aplicativ:

Pentru factorii de decizie:

- Crearea politicilor educaționale, cadre de referință și strategiilor care să promoveze dezvoltarea inteligenței sociale la studenți în cadrul procesului de formare profesională;
- Promovarea cercetărilor, la nivel național și internațional, care au drept obiective înțelegerea conceptelor de inteligență socială și profil profesional de personalitate, precum și elaborarea metodelor de dezvoltare a inteligenței sociale cu impact asupra profilului profesional de personalitate a specialistului în formare;
- Monitorizarea dezvoltării inteligenței sociale și formării profilului profesional de personalitate a studenților în contextul schimbărilor permanente ale sistemului educațional național.

Pentru instituțiile de învățământ superior:

- Elaborarea și/sau includerea în programele de studii a cursurilor care se vor referi la inteligența socială și profil profesional de personalitate (Inteligențele multiple; Formarea personalității în cadrul mediului profesional);
- Organizarea evenimentelor științifice în scopul promovării conceptului de inteligență multiplă, inteligență socială, profil profesional de personalitate; deformarea profesională a personalității; evidențierea rolului inteligenței sociale pentru orientarea profesională a studentului; accentuarea impactului inteligenței sociale asupra profilului profesional de personalitate al studenților;
- Antrenarea cadrelor de conducere și didactice în formări cu referire la

- valorificarea inteligenței sociale în cadrul procesului educațional și a facilitării formării personalității în context profesional.

Pentru directorii de program:

- Familiarizarea studenților cu noțiunile de inteligență, inteligență socială, profil profesional de personalitate;
- Organizarea orelor de informare și a programelor de educație, cu referire la facilitarea înțelegerii particularităților de dezvoltare a personalității în context profesional.

BIBLIOGRAFIE

1. ALBRECHT, K. *Inteligența socială*. București: Editura Curtea Veche, 2007. 336 p. ISBN 978-973-669-314-4.
2. BOLBOCEANU, A. *Impactul comunicării cu adultul asupra dezvoltării intelectuale în diferite perioade ale ontogenezei: teză de doctor habilitat în psihologie*. Chișinău, 2005.
3. COJOCARU-BOROZAN, M. *Teoria culturii emoționale. Studiu monografic asupra cadrelor didactice*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2010. 239 p. ISBN 978-9975-46-066-8.
4. Concepție privind orientarea, pregătirea și instruirea profesională a resurselor umane. Anexă la Hotărârea Parlamentului nr.253-XV/2003 Disponibil: <http://old.mmmpsf.gov.md/docs/legi/H%20Parl%20nr.%20253.pdf>
5. CRĂCIUNESCU, R. *Introversiune / extraversiune*. București: Ed. Științifică, 1991. 151 p. ISBN 973-29-0208-6.
6. GOLEMAN, D. *Inteligența socială*. Ed. Curtea Veche, 2007. p. 84. ISBN 5948486004639.
7. LOSÎI, E. Inteligența emoțională și succesul profesional al lucrătorilor bancari. În: *Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială*. nr. 20. 2010, p. 1-12. ISSN 1857-0224.
8. MINULESCU, M. *Psihodiagnoza modernă. Chestionarele de personalitate*, București: Editura Fundației Romania de Măine, 2004. 320 p. ISBN 973-582-802-2.
9. PLATON, I. *Formarea inteligenței sociale în adolescența timpurie: teză de doctor în psihologie*. Chișinău, 2020.
10. Programul național în domeniile cercetării și inovării pentru anii 2020-2023. Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului nr.381/2019 Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/pnci_romana.pdf
11. RIMÉ, B. *Comunicarea socială a emoțiilor*. București: Trei, 2008. 533 p. ISBN 9737071557.
12. RUSU, E. *Formarea inteligenței emoționale a studenților pedagogi: autoreferat tezei de doctor în pedagogie*, Chișinău, 2013, 31 p.
13. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020 „Educația-2020”, aprobată prin Hotărârea Guvernului RM nr. 944 din 14 noiembrie 2014. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=355494>
14. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2021-2030 ”EDUCAȚIA 2030”. https://ipp.md/wp-content/uploads/2022/10/Strategia-EDUCATIE-2030-Versiunea_01.pdf
15. ZAGAIEVSCHI, C. *Fundamente teoretice și metodologice ale dezvoltării inteligenței emoționale prin comunicare la adolescenți: teză de doctor în pedagogie*. Chișinău, 2013.

16. CANTOR, N., KIHLMSTROM, J.F. Social Intelligence: The cognitive basis of personality. In: *Review of Personality and Social Psychology*, (Vol. 6). Beverly Hills, Ca.: Sage. 1985. ISBN 0-8039-2507-7.
17. DAS, J.P. *Das-Naglieri cognitive assessment system*. Chicago: Riverside Publishing: [s. a.], 135 p. ISBN 978-620-1-21163-6.
18. EYSENK, H.J. *Know your own IQ*. NY.: Penguin books, 1962. 354 p. ISBN 0140206566.
19. EYSENCK, H.J. *Intelligence: A new look*. Transaction Publ., 2000. 227p. ISBN 0765807076.
20. FORD, M., TISAK, M. A further research of social intelligence. In: *Journal of Educational Psychology*, 1983. pp. 196-206. ISSN 0022-0663.
21. GARDNER, H. *Multiple intelligences: the theory in practice*. NY.: Basic Books, 1993. ISBN 9780465018222.
22. GUILFORD, J.P., O'SULLIVAN M. *Manuel d'application des tests d'intelligence sociale (adaptation française)*. Paris: Les Éditions du Centre de Psychologie Appliquée, 1977.
23. HEIN, S. *EQ for Everybody: Practical Guide to Emotional Intelligence*. New York: Aristotle Press; Limited 1st edition, 1996. 150 p. ISBN: 096553930X.
24. JONES, K., DAY, J.D. Discrimination of two aspects of cognitive-social intelligence from academic intelligence. In: *Journal of Educational Psychology*, Vol 89 (3), 1997. pp. 486-497. ISSN 00220663.
25. KEATING, D.P. A search for social intelligence. In: *Journal of Educational Psychology*. nr. 70, 1978. pp. 218-233, ISSN 0022-0663.
26. LEE, J. et al. Discrimination of social knowledge and its flexible application from creativity: A multitrait-multimethod approach. In: *Personality and Individual Differences*, nr.32, 2002. ISSN 0191-8869.
27. MARLOW, H.A. Social intelligence: evidence for multidimensionality and construct independence. In: *Journal of Educational Psychology*. 1986. № 32(3). pp. 52-58. ISSN 0022-0663.
28. MUGNY, G., DOISE, W. Socio-cognitive conflict and structure of individual and collective performances. In: *European Journal of Social Psychology*, nr.8, 1978. ISSN 0046-2772.
29. RIGGIO, R.E. Social and academic intelligence: Conceptually distinct but overlapping construct. In: *Personality and Individual Differences*. №.12. 1991. pp. 695-702. ISSN 0191-8869.
30. SCHNEIDER, R., ACKERMAN, P., KANFER, R. To "act wisely in human relations": Exploring the dimensions of social competence. In: *Personality & Individual Differences*. no. 21. 1996. ISSN 0191-8869.
31. STERNBERG, R., CONWAY, B., KETRON, J., Bernstein, M. People's conceptions of intelligence. In: *Journal of Personality & Social Psychology*. no. 41. 1981. ISSN 0022-3514.
32. THORNDIKE, R.L. Factor analysis of social and abstract intelligence. In: *Journal of Educational Psychology*. № 27, 1986. p. 231-233. ISSN 0022-0663.
33. THURSTONE, L.L. *The Nature of Intelligence* (Paperback). N.Y.: Routledge, 2014. 224 p. ISBN 1138882550.
34. WECHSLER, D. *The measurement and appraisal of adult intelligence*. 3th ed. Baltimore: Williams & Wilkins. 1944. 282 p.
35. ZHANG, L. *The Value of Intellectual Styles*. N.Y.: Cambridge University Press. 2017. ISBN 9781316014561.

36. АЙЗЕНК, Г.Ю. Интеллект: новый взгляд. В: *Вопросы психологии*. № 1, 1995. С. 111-131, ISBN 5-88527-035-X.
37. АНАСТАЗИ, А., УРБИНА, С. *Психологическое тестирование*. 7-е межд. изд. СПб.: Питер, 2007. 688 с. ISBN 978-5-272-00106-1, 5-272-00106-0.
38. БИНЕ, А., СИМОН, Т. *Определение уровня интеллекта у детей от 3 до 13 лет*. М.: Астер, 2004. 48 с. ISBN 5-98285-003-9.
39. БОГОЯВЛЕНСКАЯ, Д.Б. *Психология творческих способностей*. М.: «Академия», 2002. 320 с. ISBN 5-7695-0888-4.
40. ГИНЗБУРГ, М.Р. Использование метафоры изменения при работе со старшими подростками. В: *Психологическая наука и образование*. № 1, 1997. С. 34-39. ISSN1814-2052.
41. ГУДЗЬ, Е.О., МЕДВЕДЕВ, В.П. *Исследование социального интеллекта учащейся молодежи средних профессиональных учебных заведений*. Таганрог, 2010. ISSN 1996-3955.
42. ДРУЖИНИН, В.Н. *Когнитивные способности: структура, диагностика, развитие*. М.: ПЕР СЭ., 2001. 224 с. ISBN 5-9292-0040-8.
43. ДРУЖИНИН, В.Н. *Психология общих способностей*. СПб.: Питер, 1999. 368 с. ISBN 5-314-00121-7.
44. КЛЕЩЕВА, Т. *Связь социального интеллекта с профессиональной направленностью*. Иркутский государственный университет филиал в г. Братске, 2013. ISBN 978-5-9624-0162-1.
45. КУДИНОВА, И. *Психологические условия становления социального интеллекта личности: На примере старшеклассников и студентов: диссертация на соискание ученой степени кандидата психологических наук*. Новосибирск, 2006.
46. КРАЙГ, Г. *Психология развития*. СПб.: Б.С.К., 2000. 992 с. ISBN 5-314-00128-4.
47. ЛАБУНСКАЯ, В.А. *Экспрессия человека: общение и межличностное познание*. М.: Феникс, 1999. 608 с. ISBN 5-222-00824-X.
48. ЛУШПАЕВА, И., ПАВЛОВА, О. Психологические особенности динамических характеристик социального интеллекта студентов. В: *Современные исследования социальных проблем (электронный научный журнал)*, Казань, №4 (12). 2012. ISSN 2218-7405.
49. МАТЮШКИН, А.М. Основные направления исследований мышления и творчества. В: *Психологический журнал*. Т. 5., № 1, 1984. С. 9-17. ISSN 0205-9592.
50. МАТЮШКИН, А.М., МАТЮШКИНА, А.А. *Психология мышления. Мышление как разрешение проблемных ситуаций: учебное пособие/под ред. канд. психол. наук А.А. Матюшкиной*. 2-е издание, исправленное и дополненное. М.: ИД "Международные отношения. 2017. 226 с. ISBN: 978-5-906367-36-5.
51. МИХАЙЛОВА, Е.С. *Методика исследования социального интеллекта; адап. теста Дж. Гилфорда и М. Салливена*. СПб.: [Б. и.], 1996. 52 с. ISBN 5-7822-0002-2.
52. НИСМАН, О. *Формирование социальной активности студентов в учреждениях среднего профессионального образования: автореф. канд. дис.* Самара, 2006.
53. ПЕТРОВА, Д.А. Социальные изменения и образование молодежи (развитие социального интеллекта студенчества). В: *Социальная политика и социология*. № 3, 2000. С. 122-126. ISSN 2071-3665.
54. РУЖГИС, П. Культура и интеллект: кросскультурное изучение имплицитных теорий интеллекта. В: *Вопросы психологии*. № 1, 1994. С. 142-146. ISBN 5-88527-035-X.

55. СЫМАНЮК, Э.Э. *Психологические барьеры профессионального развития личности*. М.: Изд-во Моск. психол.-соц. ин-та, 2005. 256 с. ISBN 5-89502-784-9.
56. УШАКОВ, Д.В. *Психология интеллекта и одаренности*: Институт психологии РАН; Москва, 2011. ISBN 978-5-9270-0218-4.
57. ЧЕСНОКОВА, О.Б. Взаимодействия школьников с разным уровнем социального интеллекта в ситуации индуцированного конфликта. В: *Психология*. Вестник Московского университета. Сер. 14, N 2. 2011. с. 48-58. ISSN 0137-0936.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. Articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil (Categoriea B, C):

58. **ILICCIEV, M.** Profilul profesional de personalitate al studenților în funcție de nivelul dezvoltării inteligenței sociale. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, nr. 9 (159), Categoriea B, 2022. ISSN 1857-2103.
59. BUCUN, N.; **ILICCIEV, M.** Relația dintre accentuări de caracter și inteligența socială la studenți. În: *Univers Pedagogic*, nr 49, Categoriea C, p. 73-79, 2016. ISSN 1815-7041.
60. BUCUN, N.; **ILICCIEV, M.** Particularitățile inteligenței sociale la adolescenții educați în instituțiile de tip rezidențial. În: *Univers Pedagogic*, 2016, nr 50, Categoriea C, p. 55-60. ISSN 1815-7041.

2. Articole în lucrările conferințelor științifice internaționale

61. **ILICCIEV, M.** Specificul dezvoltării inteligenței sociale la studenți, viitori pedagogi, din perspectiva contextelor de interacțiune. În: *Materialele Conferinței „Dezvoltarea economico-socială durabilă a euroregiunilor și a zonelor transfrontaliere”*, vol.43, 28 octombrie 2022, Iași: Performantica, 2022, p. 15-24. ISSN 2971- 8740.

3. Articole în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

62. PALADI, O.; **ILICCIEV, M.** Profilul profesional de personalitate al studenților din perspectiva nivelului de dezvoltare a inteligenței sociale. În: *Conferința Internațională - psihologie aplicată „Actualitate și perspective în cercetarea psihologică”*, 29-30 noiembrie 2022, vol. 2, Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2022. p. 248-254. ISBN 978-9975-159-99-9.
 63. **ILICCIEV, M.** Abordarea teoretică a inteligenței sociale în contextul gender. În: *Conferința Științifică Internațională „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”*, 7 iunie 2018, vol. 2, Cahul: Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu”, 2018. p. 75-79. ISBN 978-9975-88-042-8.
 64. **ILICCIEV, M.** Particularitățile raportului stres-inteligență socială. În: *Conferința Științifică Internațională „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”*, 7 iunie 2017, vol. 2, Cahul: Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu”, 2017. p. 93-97. ISBN 978-9975-88-019-0.
 65. **ILICCIEV, M.** Rolul inteligenței sociale în context profesional. În: *Conferința Științifico-Practică internațională „Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al învățământului superior”*, 7 iunie 2016, vol. 2, Cahul: Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu”, p. 166-170, 2016. ISSN 2587-3563.
 66. **ILICCIEV, M.** Relația dintre nivelul inteligenței sociale și reușita academică la studenți. În: *Conferința Științifico - Practică Internațională „Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al învățământului superior”*, 5 iunie 2015, vol. 2, Cahul: Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu”, 2015. pp. 157-160. ISBN 978-9975-914-98-7.
 67. **ILICCIEV, M.** Abordarea teoretică a relației dintre inteligența socială și empatie în contextul de formare a personalității. În: *Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Școala modernă: provocări și oportunități”*, 5-7 noiembrie 2015, Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2015. p. 507-510. ISBN 978-9975-48-100-7.
 68. **ILICCIEV, M.** Aspectele inteligenței sociale în contextul educațional. În: *Conferința Științifico-Practică Internațională „Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al învățământului superior”*, 5 iunie 2014, vol. 1, Cahul: Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu”, p. 207-211, 2014. ISSN 2587-3563.
- ### 4. Articole în alte culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova
69. **ILICCIEV, M.** Specificul exercitării funcțiilor inteligenței sociale în cadrul învățământului universitar. În: *Analele Științifice ale Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul*, 2014, vol. 10, pp. 112-117. ISSN 1875-2170.

ADNOTARE

Iliciev Maxim. Particularități ale inteligenței sociale la studenți din perspectiva profilului profesional de personalitate. Teză de doctor în psihologie. Chișinău, 2023.

Structura tezei: Teza este constituită din: adnotări, lista abrevierilor, lista tabelor, lista figurilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 194 titluri, 8 anexe, 145 pagini de text de bază, 16 figuri și 24 tabele. Rezultatele obținute sunt publicate în 13 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: inteligență, inteligența socială, inteligențe multiple, personalitate, profil profesional de personalitate, program psihologic de dezvoltare.

Scopul cercetării: stabilirea particularităților dezvoltării inteligenței sociale din perspectiva profilului profesional de personalitate al studenților; elaborarea și implementarea programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți.

Obiectivele cercetării: determinarea reperelor teoretice privind conceptualizarea inteligenței sociale și profilul profesional al personalității; stabilirea nivelelor de dezvoltare a inteligenței sociale la studenți; stabilirea relațiilor dintre inteligența socială și profilul profesional de personalitate la studenți; elucidarea profilului profesional al personalității studenților; elaborarea, implementarea și validarea experimentală a *programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale* la studenții, cu diferite profiluri profesionale de personalitate.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor cercetării constau în oferirea unui studiu comparativ-experimental a particularităților inteligenței sociale la studenți, din perspectiva profilului profesional de personalitate, luând în calcul genul, anul de studii și domeniul de formare profesională ca factorii psihosociali cercetați; fundamentarea teoretică a componentelor de bază ale conceptului de inteligență socială a studenților și manifestările specifice ale acestor componente, la reprezentanții diferitelor profiluri profesionale de personalitate; elaborarea unei definiții complexe a inteligenței sociale; identificarea diferențelor dintre nivelele de inteligență socială; elaborarea modelului explicativ al profilului profesional de personalitate al studenților formați în cadrul domeniilor generale de studii, raportat la nivelul de dezvoltare a inteligenței sociale; elaborarea modelului explicativ al inteligenței sociale la studenți, din perspectiva factorilor de personalitate; elaborarea modelului integrativ al formării profilului profesional de personalitate, din perspectiva inteligenței sociale; elaborarea unui program psihologic de intervenție pentru dezvoltarea nivelului de inteligență socială a studenților.

Rezultatele obținute, care contribuie la soluționarea problemei științifice importante, vizează stabilirea particularităților dezvoltării inteligenței sociale a studenților în dependență de gen, an de studii, domeniul de formare profesională; elaborarea modelelor explicative ale profilurilor profesionale de personalitate la studenți, din perspectiva nivelelor de dezvoltare a inteligenței sociale; implementarea și valorificarea experimentală a *Programului psihologic de dezvoltare a inteligenței sociale* la studenții cu diferite profiluri profesionale de personalitate, ce ar conduce la diminuarea multiplelor dificultăți de interacțiune socială în mediul de formare profesională.

Semnificația teoretică. Rezultatele obținute au permis formarea unei viziuni științifice complexe pentru conceptele de *inteligență socială*, cu formularea unei definiții, și *profil profesional de personalitate*. Totodată, au fost determinate orientările de personalitate caracteristice formării și dezvoltării inteligenței sociale, care presupun formarea profesională a viitorilor specialiști capabili să recunoască condițiile și să interacționeze în mod eficient cu ceilalți.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în elaborarea metodologiei de diagnosticare a inteligenței sociale și a profilului de personalitate la studenți; elaborarea modelului explicativ al profilului profesional de personalitate al studenților formați în cadrul domeniilor generale de studii, raportat la nivelul de dezvoltare a inteligenței sociale; elaborarea modelului explicativ al inteligenței sociale la studenți, din perspectiva factorilor de personalitate; elaborarea modelului integrativ al formării profilului profesional de personalitate, din perspectiva inteligenței sociale; elaborarea unui program psihologic de intervenție pentru dezvoltarea nivelului de inteligență socială a studenților. Datele experimentale vor fi utile cercetătorilor, psihologilor, cadrelor didactice și de conducere, adolescenților, părinților etc., inclusiv pentru eficientizarea și îmbunătățirea procesului de învățământ, prin utilizarea cunoștințelor despre interacțiunea socială.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată în cadrul proiectelor, conferințelor, simpoziunilor științifice naționale și internaționale; în activitatea didactică de formare a studenților la specialitățile *Psihopedagogie și pedagogie socială* și *Pedagogie în învățământul primar și pedagogie preșcolară* din cadrul Universității de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul; în cadrul activităților realizate cu cadrele didactice și de conducere din sistemul educațional (USC).

АННОТАЦИЯ

Иликчиев Максим. Особенности социального интеллекта студентов с точки зрения профессионального профиля личности. Диссертация на соискание степени доктора психологии. Кишинэу, 2023.

Структура работы: Диссертация состоит из: аннотаций, списка сокращений, списка таблиц, списка фигур, введения, трех глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 194 названий, 8 приложений, 145 страниц основного текста, 16 фигур и 24 таблиц. Результаты опубликованы в 13 научных работах.

Ключевые слова: интеллект, социальный интеллект, множественный интеллект, личность, профессионально-личностный профиль, психологическая программа развития.

Цель научной работы: установление особенностей развития социального интеллекта с позиций профессионального профиля личности студентов; разработка и реализация психологической программы развития социального интеллекта у студентов.

Задачи работы: определение теоретических ориентиров концептуализации социального интеллекта и профессионального профиля личности; установление уровней развития социального интеллекта у студентов; установление связи между социальным интеллектом и профессиональным профилем личности студентов; выявление профессионального профиля личности студентов; разработка, внедрение и экспериментальная проверка *психологической программы развития социального интеллекта у студентов* с разным профессиональным профилем личности.

Новизна и научная оригинальность результатов исследования заключается в сравнительно-экспериментальном изучении особенностей социального интеллекта студентов с позиции профессионального профиля личности с учетом пола, года обучения и области профессиональной подготовки как исследуемых психосоциальных факторов, были обоснованы компоненты концепции социального интеллекта студентов и специфические проявления этих компонентов, разработано комплексное определение социального интеллекта, выявлены различия между уровнями социального интеллекта, разработана объяснительная модель профессионального профиля личности студентов, обучающихся по общеобразовательным направлениям, в зависимости от уровня развития социального интеллекта, разработана интегративная модель формирования профессионального профиля личности с позиции социального интеллекта, разработана программа психологического воздействия на развитие уровня социального интеллекта студентов.

Полученные результаты, способствующие решению научно значимой проблемы, направлены на установление и анализ особенностей развития социального интеллекта студентов в зависимости от пола, года обучения и направления профессиональной подготовки и экспериментальное использование *Психологической программы развития социального интеллекта у студентов* с разным профессиональным профилем личности, что приведет к снижению множественных трудностей социального взаимодействия в профессиональной учебной среде.

Теоретическая значимость. Полученные результаты позволили сформировать комплексное научное видение понятий социального интеллекта, с формулировкой определения и профессионального профиля личности. При этом были определены личностные ориентиры, характерные для формирования и развития социального интеллекта, которые предполагают профессиональную подготовку будущих специалистов, способных распознавать условия и эффективно взаимодействовать с окружающими.

Прикладное значение исследования заключается в разработке методики диагностики социального интеллекта и личностного профиля учащихся; разработка объяснительной модели профессионального профиля личности студентов, сформированного в рамках общих направлений подготовки, в зависимости от уровня развития социального интеллекта; разработка объяснительной модели социального интеллекта студентов с точки зрения личностных факторов; разработка интегративной модели формирования профессионального профиля личности с позиций социального интеллекта; разработка программы психологического воздействия на развитие уровня социального интеллекта учащихся. Экспериментальные данные будут полезны исследователям, психологам, педагогическому и управленческому персоналу, подросткам, родителям и др., в том числе для повышения эффективности и совершенствования образовательного процесса с использованием знаний о социальном взаимодействии.

Внедрение научных результатов проводилось в рамках проектов, конференций, национальных и международных научных симпозиумов; в дидактической деятельности по подготовке студентов по специальностям *Психопедагогика и социальная педагогика* и *Педагогика начального образования и дошкольная педагогика*, в рамках Государственного Университета «Б.П. Хасдеу» из Кагула; в рамках мероприятий, проводимых с педагогическим и руководящим персоналом системы образования (USC).

ANNOTATION

Iliciev Maxim. Particularities of social intelligence in students from the perspective of professional personality profile. Doctoral dissertation in psychology. Chisinau, 2023.

The structure of the work: The dissertation consists of: annotations, a list of abbreviations, a list of tables, a list of figures, an introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography of 194 titles, 8 appendices, 145 pages of the main text, 16 figures and 24 tables. The results are published in 13 scientific papers.

Key words: intelligence, social intelligence, multiple intelligences, personality, professional profile of personality, complex psycho-forming program.

The purpose of scientific work: establishing the particularities of the development of social intelligence from the perspective of the professional personality profile of the students; the development and implementation of the psychological program for the development of social intelligence in students.

Objectives of the work: determining the theoretical benchmarks regarding the conceptualization of social intelligence and the professional profile of the personality; establishing the levels of development of social intelligence in students; establishing the relationships between social intelligence and professional personality profile in students; elucidating the professional profile of the students' personality; the development, implementation and experimental validation of the *psychological program for the development of social intelligence in students* with different professional personality profiles.

The novelty and scientific originality of the research results consists in the comparative-experimental study of the peculiarities of social intelligence in students from the perspective of the professional personality profile, taking into account the gender, the year of studies and the field of professional training as the researched psychosocial factors, were substantiated the basic components of the concept of social intelligence of students and the specific manifestations of these components in representatives of different professional personality profiles were substantiated, a complex definition of social intelligence was developed, the differences between the levels of social intelligence were identified, the explanatory model of the professional personality profile of students trained in the general fields of study, related to the level of development of social intelligence, was developed the explanatory model of social intelligence in students from the perspective of personality factors, the integrative model of the formation of the professional personality profile from the perspective of social intelligence was developed, a program was developed in psychological intervention for the development of the level of social intelligence of students.

Obtained results that contribute to the solution of the scientifically important problem aim at establishing and analyzing the particularities of the development of social intelligence of students according to gender, year of studies and the field of professional training and the experimental exploitation of the Psychological Program for the development of social intelligence in students with different professional profiles of personality, which would lead to the reduction of the multiple difficulties of social interaction in the professional training environment.

Theoretical significance. The obtained results allowed the formation of a complex scientific vision for the concepts of social intelligence, with the formulation of a definition and professional personality profile. At the same time, the personality orientations characteristic of the formation and development of social intelligence were determined, which presuppose the professional training of future specialists capable of recognizing the conditions and interacting effectively with others.

The applied value of the research consists in developing the methodology for diagnosing social intelligence and the personality profile of students; elaboration of the explanatory model of the professional personality profile of the students formed within the general fields of study, related to the level of development of social intelligence; elaboration of the explanatory model of social intelligence in students, from the perspective of personality factors; the development of the integrative model of the formation of the professional personality profile, from the perspective of social intelligence; the development of a psychological intervention program for the development of the level of social intelligence of students. Experimental data will be useful to researchers, psychologists, teaching and management staff, teenagers, parents, etc., including for the efficiency and improvement of the educational process, by using knowledge about social interaction.

Implementation of scientific results was carried out within the projects, conferences, national and international scientific symposia; in the didactic activity of training students in the specialties of *Psychopedagogy and social pedagogy and Pedagogy in primary education and preschool pedagogy*, within the State University "B.P. Hasdeu" from Cahul; within the activities carried out with teaching and management staff from the educational system (USC).

ILICCIEV MAXIM

**PARTICULARITĂȚI ALE INTELIGENȚEI SOCIALE LA STUDENȚI
DIN PERSPECTIVA PROFILULUI PROFESIONAL DE
PERSONALITATE**

511.03 – PSIHLOGIE SOCIALĂ
Rezumat științific al tezei de doctor în psihologie

Aprobat spre tipar: 22.05.2023

Formatul hârtiei A4

Hârtie ofset.

Tipar digital.

Tiraj 30 ex.

Coli de tipar 2,6

Comanda nr. 68

Tipografia PRINT-CARO
mun. Chișinău, str. Columna 170
tel.: 022-85-33-86